

Najaarsnota 2019

Inleiding

Zoals u van ons gewend bent doen wij in de najaarsnota een prognose van de resultaten van het lopende begrotingsjaar. Dit doen wij zowel voor de haalbaarheid van onze doelstellingen als voor de financiën. De najaarsnota biedt u daarmee mogelijkheden om uw controlerende rol in te vullen.

Dit voorjaar bent u met de hoofdlijnenrapportage voorzien van beknopte voortgangsinformatie over de uitvoering van de begroting 2019. Met deze najaarsnota ontvangt u uitgebreid inzicht in de voortgang van de doelstellingen van de programma's over de eerste 8 maanden van 2019.

Wij kunnen u melden dat de uitvoering van de begroting 2019 voor het grootste deel op koers ligt. In de afzonderlijke programma's is per doelstelling de actuele stand van zaken weergegeven. Ook wordt er per programma inzicht gegeven in de actualiteiten en de risico's. Op basis van de tot op heden geleverde inspanningen denken wij 85% (najaarsnota 2018 75%) van de doelstellingen voor 2019 te realiseren. Voor de overige 15% geldt dat er extra of specifieke aandacht vereist is, problemen zijn.

Naast de prognose op de realisatie van beleid geven we op basis van de huidige inzichten tevens een prognose van het financieel jaarresultaat 2019.

Deze najaarsnota sluit met een positief saldo van € 728.000. Dit is onder andere het gevolg van een hogere algemene uitkering (meicirculaire) met € 1.346.000. De overhead (bedrijfsvoering) laat een positief saldo zien van € 750.000 en de verkopen onroerende zaken / exploitatiebijdrage van € 875.000.

Er zijn ook onderdelen die nadelig doorwerken in deze najaarsnota. De nog verdere stijging van de Jeugdhulp / WMO van € 600.000, die wordt opgevangen door een bijdrage uit de reserve, de hogere lasten van de WWB vanwege een hoger aantal cliënten en verstrekte loonkostensubsidie van € 810.000, een financieel nadeel op de WOZ en OZB van € 545.000, de verlaging van de Algemene uitkering vanwege de septembercirculaire en Spuk-regeling (specifieke uitkering stimulering sport) van tezamen € 559.000 zijn de meest opvallende onderdelen.

Als we alle voorziene "plussen" en "minnen" voor nu en exclusief onvoorziene omstandigheden onder elkaar zetten in combinatie met het al in de perspectiefnota geschetste negatieve saldo van € 1.693.000 dan koersen we af op een negatief jaarresultaat van ca. € 965.000.

De belangrijkste verklaringen voor het saldo 2019 zijn > € 25.000) :

Positief	€ x 1.000	Negatief	€ x 1.000
Bijdrage reserve sociaal domein	600	Loonkosten Raad en College	36
Verkoop Onroerende zaken / Exploitatiebijdrage	875	Leerlingenvervoer	100
Algemene Uitkering: meicirculaire	1.346	Uitkeringen WWB / loonkosten subsidie	810
Bedrijfsvoering / Overhead	750	Jeugdhulp / WMO	600
Toeristenbelasting	125	Stormschade	60
Onvoorziene baten en lasten	125	Eikenprocessierups	75
		Aanvaarbeveiliging Giethoorn	100
		Toezicht en handhaving Giethoorn	80
		Dividend ROVA / Vitens	48
		Hondenbelasting	27
		WOZ / OZB	545
		Algemene Uitkering (septembercirculaire)	492
		Uitkering Spuk-regeling	67
		Verzekeringen	29
Diversen < € 25.000)		Diversen < € 25.000)	24
Totaal Positief	3.821	Totaal Negatief	3.093
Totaal Negatief	3.093		
Saldo Najaarsnota	728		

Oktober 2019

Burgemeester en wethouders van Steenwijkerland,
de secretaris, de burgemeester,

Judith de Groot

Rob Bats

INLEIDING.....	3
1. TUSSENRAPPORTAGE BEGROTINGSNIVEAU	6
1.1 <i>Prognose realisatie doelstellingen programmabegroting.....</i>	<i>6</i>
1.2 <i>Overzicht afwijkende doelstellingen per programma</i>	<i>6</i>
1.3 <i>Financieel beeld.....</i>	<i>7</i>
2. NAJAARSNOTA 2019 PER PROGRAMMA.....	8
2.1 <i>Inwoner op 1.....</i>	<i>8</i>
2.2 <i>Duurzaam</i>	<i>16</i>
2.3 <i>Werk aan de winkel</i>	<i>21</i>
2.4 <i>Samenredzaam</i>	<i>27</i>
2.5 <i>Mijn Steenwijkerland.....</i>	<i>37</i>
2.6 <i>Financiën en bedrijfsvoering.....</i>	<i>51</i>
3. BUDGETAANPASSINGEN NAJAARSNOTA 2019	59
3.1 <i>Budgetafwijkingen najaarsnota 2019.....</i>	<i>59</i>
3.2 <i>Financieel beeld 2019 na verwerking najaarsnota.....</i>	<i>60</i>
4. TE NEMEN BESLUITEN:	60

1. Tussenrapportage begrotingsniveau

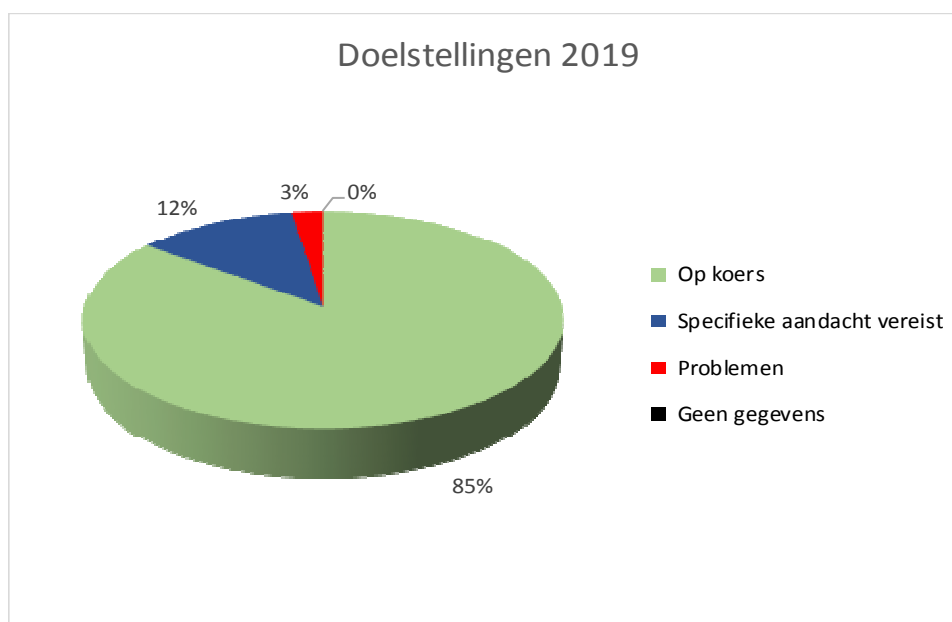
Dit hoofdstuk geeft een beeld van de voortgang van alle programma's gezamenlijk. Het bevat een prognose van de haalbaarheid van de doelstellingen uit de programma's. Aan de orde komen de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van wat in de programmabegroting is afgesproken.

1.1 Prognose realisatie doelstellingen programmabegroting

De prognose van de realisatie van de programmadoelstellingen richt zich op de zogenaamde 'eerste w-vraag' in de begroting: 'wat willen we bereiken?'

Van de doelstellingen voor 2019 verwachten wij:

- 85% ook daadwerkelijk realiseren;
- dat voor 15% specifieke aandacht nodig is / er problemen zijn om realisatie dit jaar mogelijk te maken;

1.2 Overzicht afwijkende doelstellingen per programma

Hieronder volgt een overzicht van de afwijkingen.

● = op koers	
■ = specifieke aandacht vereist	
▲ = er zijn problemen	
X = geen gegevens bekend	
	2019
Inwoner op 1	
Duurzaam	
Woningen met een betere energetische kwaliteit	■
Werk aan de winkel	
Samenredzaam	
Alle kinderen krijgen de kans om zich goed te ontwikkelen	■
Versterken van inzet van vrijwilligers en maatschappelijke initiatieven in het sociaal domein	■
Mijn Steenwijkerland	
Inwoners en bezoekers waarderen de openbare ruimte	■
Behoud cultuur en eigen identiteit	▲ ■

● = op koers	
■ = specifieke aandacht vereist	
▲ = er zijn problemen	
X = geen gegevens bekend	2019
Een passende woning voor iedereen	■
Vergroten zichtbaarheid cultuursector en herkenbaarheid gemeente	■
Financiën en bedrijfsvoering	
Sluitende meerjarenbegroting	▲

1.3 Financieel beeld

Binnen alle programma's zijn de financiële mutaties per onderdeel nader toegelicht. In hoofdstuk 3 is een totaalbeeld van de financiële gevolgen van de najaarsnota opgenomen. Na verwerking van deze mutaties leidt dit tot het volgende financiële beeld.

Financieel effect Perspectiefnota / Najaarsnota

Financieel beeld 2019:

	x € 1.000
Omschrijving	2019
Saldo Meerjarenbegroting	115
Amendement Toeristenbelasting	-55
PPN	-1.753
Begrotingssaldo na PPN 2019	-1.693
Najaarsnota 2019	728
Begrotingssaldo na NJN	-965

In paragraaf 3.1 is een uitgebreide financiële toelichting opgenomen van de ontwikkelingen van de najaarsnota.

2. Najaarsnota 2019 per Programma

Per programma wordt een beeld gegeven van de voortgang op de (sub) doelstellingen uit de begroting 2019 -2022, inclusief financiële afwijkingen.

2.1 Inwoner op 1

De inwoner op 1

Prognoses:

● = op koers

■ = specifieke aandacht vereist

▲ = er zijn problemen

X = geen gegevens bekend

Inleiding

Programmabegroting 2019-2022

Inwoners en ondernemers willen meer zeggenschap over en regie op hun eigen leefomgeving. Zij nemen daarom steeds vaker zelf het initiatief, pakken verantwoordelijkheid en verwachten een betrokken en dienstbare gemeente. De gemeente geeft deze initiatiefnemers de ruimte en schept voorwaarden. Inwoners ervaren daarbij een betrokken en betrouwbare overheid met creativiteit en lef: ja, mits... is de grondhouding waarmee de gemeente initiatieven benadert. Inwoners merken dat de gemeente opkomt voor de belangen van haar inwoners bij andere overheden. De wensen en behoeftes van de inwoners en ondernemers staan centraal bij de dienstverlening.

Onze ambities zijn hieronder vertaald in een aantal doelen en concrete resultaten, onderverdeeld naar de 5 thema's uit het programma 'De inwoner op 1': Dienstverlening, Participatie met lef, Wij bewegen mee, Goede ideeën zijn goud waard en Laten zien doet verkopen.

Stand van zaken najaar 2019:

Op de ambitiekaarten staan een aantal speerpunten genoemd. Hieronder leest u een beknopte beschrijving van de stand van zaken.

Benaderbaar bestuur:

Naast de al bestaande (digitale) mogelijkheden om in contact te komen met het bestuur, vergadert het college regelmatig op locatie in de kernen en is er vanaf september 2019 de mogelijkheid om het spreekuur van de wethouders te bezoeken. Inwoners en ondernemers kunnen zo op een laagdrempelige manier met het college delen wat zij van belang vinden om te delen.

Helder taalgebruik:

Richtlijnen voor helder communiceren, trainingen begrijpelijk schrijven en schrijven voor het web dragen bij aan het continu verbeteren van onze schrijfstijl en toegankelijkheid van de website. Daarnaast is er specifiek aandacht voor laaggeletterden en minder digitaal-vaardige inwoners.

Persoonlijk waar nodig/digitaal waar het kan:

We zetten in op digitale dienstverlening waar het kan. Als we constateren dat het gebruik van een e-formulier achter blijft bij de verwachting, gaan we op onderzoek naar de 'waarom'.

Daar waar inwoners moeite hebben met digitaal aanvragen of behoefte hebben aan persoonlijk contact, kunnen zij gebruik maken van onze persoonlijke dienstverlening. Voor een aantal diensten en producten bieden we (bij voorkeur) geen digitale

variant aan, omdat wij in een persoonlijk gesprek beter kunnen aansluiten op de vraag van de inwoner, denk aan het keukentafelgesprek bij WMO-voorzieningen.

Gemeenteloket op locatie:

Het is verstandig om te beginnen met een antwoord op de vraag welke behoefte aan dienstverlening op locatie er is. Daarom is in beeld gebracht wat we al aan dienstverlening op locatie doen, hoe belangrijk reistijd is voor inwoners voor een goede dienstverlening (peiling eind 2018 online inwonerspanel) en wat de verwachte vraag is naar burgerzakenproducten de komende 4 jaar. Ook is geïnventariseerd welke mogelijkheden er naast de bestaande op maat-dienstverlening om op locatie aan te bieden. Deze inventarisatie en onderzoeken zullen binnenkort leiden tot een voorstel voor dienstverlening op locatie.

Ruim baan voor initiatieven:

Inwoners voelen zich steeds meer verantwoordelijk voor hun eigen leefomgeving. Het gevoel van 'eigenaarschap' groeit. Financiële ondersteuning is zeker niet zaligmakend, maar draagt zeker bij aan het stimuleren van eigenaarschap. Op dit moment zijn er een aantal structurele financiële instrumenten beschikbaar: het organisatiegeld, het koppengeld en de Matrix. Sinds 1 februari 2019 is ook de tijdelijke subsidieregeling 'Inwonersinitiatieven zijn goud waard' beschikbaar voor initiatiefnemers. Financiële ondersteuning van inwonersinitiatieven is (en blijft):

- a. flexibel (niet afhankelijk van gemeentelijke systemen en cycli).
- b. laagdrempelig (geen 'oerwoud' aan criteria).
- c. beschikbaar voor alle inwoners.
- d. beschikbaar voor zowel procesondersteuning, als voor de realisatie.

Naast het bieden van een 'financieel steuntje in de rug', ondersteunt onze gemeente ook regelmatig door middel van het beschikbaar stellen van kennis, tijd en/of materiaal. Onbekend maakt onbemind. Daarom geven we nadrukkelijk bekendheid aan succesverhalen en ondersteuningsmogelijkheden. Daarnaast is en blijft ook een integrale afweging van initiatieven van belang. Een 'initiatievenloket' waar alle inwonersinitiatieven binnenkomen en met open armen worden ontvangen.

Participeren met lef / Ideeën van inwoners halen we op en gebruiken we:

We zetten continu in op overheidsparticipatie én inwonersparticipatie. Wij hanteren geen kant-en-klare blauwdruk, maar leveren altijd maatwerk. Algemene trend is dat inwonersparticipatie steeds meer 'gewoongoed' is geworden. Daar waar informatiebijeenkomsten in het verleden hoogtij vierden, vragen wij vandaag de dag inwoners steeds vaker om advies en mogen inwoners ook steeds vaker meebeslissen. Overheidsparticipatie is het meest zichtbaar bij inwonersinitiatieven (zie ook ruim baan voor initiatieven).

Wij bouwen samen aan leefbare en toekomstbestendige kernen voor jong en oud. Het stimuleren van eigenaarschap vinden wij belangrijk. Onze werkwijze richt zich naast de PBW's ook op andere samenwerkingspartners. Inwoners én organisaties die een bijdrage leveren aan het behouden / verbeteren van de leefbaarheid. Zowel georganiseerd, als ongeorganiseerd. Zowel vrijwillig als professioneel. Wie zijn zij? Welke ideeën hebben zij? Hoe kunnen wij met hen samenwerken of hen ondersteunen?

Stand van zaken doelen en beoogde resultaten

Thema: Dienstverlening

Doel	Aansluiting op de wensen en behoeftes van haar inwoners
Resultaten	▪ Inwonertevredenheid bij onderzoeken gemiddeld minimaal een 7; ▪ Inwonertevredenheid over contacten via balie, telefoon, digitaal minimaal een 7; ▪ Tenminste 3 onderzoeken per jaar via het inwonerspanel; ▪ Introductie van servicenormen/serviceformules; ▪ Maandelijks spreekuur voor wethouders, meer collegevergaderingen in de kernen; ▪ Een productencatalogus voor diensten in de kernen in 2019; ▪ Digitaliseringsagenda voor doorontwikkeling digitale dienstverlening.
Prognose	
Toelichting	▪ Het inwonerspanel gaf eind 2018 gemiddeld een 7,6 voor dienstverlening aan de balies. ▪ De KCM (klantcontactmonitor) laat cijfers variërend van 7,5 tot 8,4 zien. ▪ Het eerste onderzoek van dit jaar via het inwonerspanel ging over biodiversiteit. Het volgende onderzoek wordt voorbereid. ▪ Voor de implementatie van de Omgevingswet gaan we de snelserviceformule en ontwerpformule uitwerken. Deze zijn in 2020 gereed. ▪ Maandelijks spreekuur voor wethouders geïntroduceerd per september 2019. Er zijn collegevergaderingen in de kernen;

	▪ Een voorstel voor dienstverlening op locatie wordt dit najaar besproken; ▪ De eerste voorbereidingen voor de doorontwikkeling van digitale dienstverlening zijn gestart.
--	---

Doel	Persoonlijk contact heeft de voorkeur
Resultaten	▪ Persoonlijk contact is de regel; ▪ Tenminste 30% van het aantal bezwaren wordt via mediation opgelost; ▪ Regelmatig locatiebezoek bij aanvragen subsidies en bezwaarschriften.
Prognose	●
Toelichting	We werken volgens de regel 'persoonlijk waar nodig, digitaal waar mogelijk'. We kiezen voor dienstverlening die aansluit bij de wensen en behoeften van onze inwoner. In 2018 is 31 % van de bezwaarschriften ingetrokken na toepassing van de werkwijze waarbij mediationvaardigheden worden ingezet. Voor dit lopende jaar is het lastig om een percentage te geven maar ook nu worden regelmatig bezwaarschriften ingetrokken na overleg met en tussen partijen. De verwachting is dat ook dit jaar die 30 % zeker zal worden gehaald.

Doel	Heldere, begrijpelijke en toegankelijke communicatie, met aandacht voor laaggeletterdheid
Resultaten	▪ Brieven en e-mails worden met minimaal een 7,2 beoordeeld. ▪ Een digitale ambitiekaart.
Prognose	●
Toelichting	Een onderzoek naar de mogelijkheden voor een digitale ambitiekaart is in volle gang.

Thema: Participeren met lef

Doel	We doen het samen. Bouwen aan leefbare en toekomstbestendige kernen
Resultaten	We werken goed en integraal samen met maatschappelijke partners om vraagstukken in de kernen goed aan te vliegen. Geen kastje-muur gevoel maar integrale samenwerking mét en voor de inwoner.
Prognose	●
Toelichting	Er is regelmatig zgn. gebiedsoverleg tussen gemeente, woningcorporaties, Sociaal Werk en politie als het gaat om leefbaarheid in de kernen en wijken. We onderzoeken de mogelijkheden om het gebiedsoverleg te intensiveren naar gebiedsgericht werken. De eerste buurtwandelingen met de professionele organisaties én inwoners zijn georganiseerd en worden uitgebreid.

Doel	Stimuleren eigenaarschap
Resultaten	Zelforganiserende en –redzame buurten bij initiatieven met behulp van een gereedschapskist (Eerste Hulp Bij Initiatieven).
Prognose	●
Toelichting	De ontwikkeling van deze gereedschapskist staat dit najaar op de planning en wordt onderdeel van de geheel vernieuwde website.

Thema: Wij bewegen mee

Doel	Participatie zit in ons bloed
Resultaten	De medewerkers beschikken over participatievaardigheden waarbij een (participatie) gereedschapskist een praktisch hulpmiddel is.
Prognose	●
Toelichting	Een inspiratietour langs inwonersinitiatieven wordt dit najaar georganiseerd. Samen met HRM geven we invulling aan workshops rondom participatie.

Doel	De vraag staat centraal
Resultaten	initiatieven worden integraal afgewogen en vallen niet meer tussen wal en schip. Een initiatieventeam buigt zich over inwonersinitiatieven (loket).
Prognose	●
Toelichting	Digitaal toegankelijk maken van de website voor inwonersinitiatieven is in ontwikkeling en maakt eveneens onderdeel uit van de vernieuwde website.

Doel	Gemeente is zichtbaar en goed benaderbaar
Resultaten	De gemeente heeft meerdere gebiedsmanagers (met bevoegdheden) die een schakel vormen tussen de organisatie en de inwoners. Zoveel mogelijk gesprekken tussen ambtenaren en inwoners op locatie.
Prognose	●
Toelichting	Er is een intervisietraject gestart met de omliggende gemeenten; wat kunnen we van elkaar leren. Najaar 2019 start een opleidingstraject voor de coördinatoren Kernen en Wijken. We stimuleren inwonerscontacten op locatie.

Thema: Goede ideeën zijn goud waard

Doel	Goede initiatieven zijn goud waard
Resultaten	Flexibele en laagdrempelige ondersteuning voor (buurt)initiatieven. Zowel voor proces als realisatie.
Prognose	●
Toelichting	De eerste stap is gezet met de initiatievenregeling "Goede initiatieven zijn goud waard". Deze is goed van start gegaan met veel inwonersinitiatieven. In het najaar van 2019 wordt deze geëvalueerd samen met het huidige systeem van initiatievenondersteuning. Ook onderzoeken we de mogelijkheden van een digitaal fondsenboek/-platform.

Thema: Laten zien doet verkopen

Doel	Delen is inspireren
Resultaten	(media)aandacht voor geslaagde inwonersinitiatieven. Meer zelforganisatie, eigen initiatief bij inwoners. Een interactief platform voor (buurt)initiatieven.
Prognose	●
Toelichting	Publicatie huis-aan-huismagazine ontwikkelen in najaar 2019. Succesverhalen delen ter inspiratie.

Doel	Goed verwachttingsmanagement bij initiatieven
Resultaten	geen teleurstellingen/verwijten wanneer een initiatief geen doorgang kan plaatsvinden. Kan niet is een prima uitkomst bij een goed proces.
Prognose	●
Toelichting	Continu proces

Projecten/ investeringen Programmabegroting 2019-2022

Stand van zaken Bestedingsplan zoals opgenomen in de Programmabegroting 2019-2022

Stand van zaken projecten/investeringen Programmabegroting 2019-2022				
Omschrijving project/investering	Wordt de planning gehaald?	Wordt project/ investering uitgevoerd volgens het laatst vastgestelde projectplan?	Worden middelen ingezet overeenkomstig het laatst vastgestelde projectplan?	Is de investering/ het project gereed?
Bestedingsplan PPN 2019-2022 (personele claims):				
Coördinator woonoverlast	●	●	●	Ja
Interne bewustwording informatiebeveiliging	●	●	●	Eind 2019 zijn de plannen voor 2019 gerealiseerd
Uitbreiding taakveld OOV	●	●	●	Ja
Uitbreiding taakveld Vergunningverlening (bouw)	●	●	●	Loopt
Uitbreiding personeel Dienstverlening (sjabloonbeheer)	●	●	●	Werving loopt

Aanvullend bestedingsplan:				
Aanjaagbudget voor het programma 'De inwoner op 1'	■	■	■	Nee
Bidbook 'Land v. Weerribben en Wieden; Poort v. Overijssel	■	■	■	Programmaplan wordt in najaar vastgesteld
Professionalisering inzet SLOS	●	■	■	Nee
Uitbreiding personeel dienstverlening	●	●	●	Mdw is in dienst
Klantsignaalmanagement	●	●	●	Structurele inzet
Informatiegestuurd werken en analyse	■	■	●	Loopt
Dienstverlening op locatie (onderzoek)	●	●	■	Loopt
Doorontwikkeling kernenbeleid	●	●	●	Continu proces

Toelichting op de afwijking van de prognose aanjaagbudget voor het programma 'De inwoner op 1'	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	€ 0 - € 50.000
Wat zijn de oorzaken?	Dit budget is beschikbaar voor initiatieven die passen in het programma 'de inwoner op 1'. Eén van die initiatieven is de digitale ambitiekaart. Op dit moment wordt bekeken of dit initiatief passend is en als positief wordt besloten, zullen (een deel van) de kosten ten laste komen van dit budget.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen; alle geplande acties en reguliere dienstverlening lopen/ loopt gewoon door.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Het is nog niet bekend of de middelen worden ingezet. Dat blijkt pas later dit jaar.
Welke maatregelen stellen we voor ?	Voor alsnog geen.

Toelichting op de afwijking van Bidbook	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Ten opzichte van de oorspronkelijk planning bij de Programmabegroting 2019-2022 zijn een aantal wijzigingen opgetreden. In de Programmabegroting werd nog uitgegaan van een bijdrage van het Rijk van € 11 miljoen en de Provincie van € 5,5 miljoen. In het raadsvoorstel van februari 2019 is reeds medegedeeld dat het Rijk niet meebetaald en de Provincie € 6,4 miljoen, waardoor de totaal beschikbare middelen (inclusief de € 5,5 miljoen) van de gemeente uitkomen op € 11,9 miljoen. De definitieve financiële consequenties als gevolg van aanpassingen van incidentele en structurele aard en eventuele aanpassingen in de planning hiervan zouden bij de Perspectiefnota worden verwerkt. Momenteel loopt een lobbytraject richting Rijk, ondersteund door de motie Moorlag om rijksmiddelen in te zetten voor Steenwijkerland als experimenteergebied voor 'waardevol toerisme' Daarnaast worden ook onderdelen van het bidbook ingebracht bij de Regiodeal Human Capital van de Regio Zwolle. Naar verwachting zal dit in 2020 tot extra middelen leiden, maar zekerheid daarover is er nog niet.
Wat zijn de oorzaken?	Belangrijkste oorzaak is het niet honoreren van de Regiodeal door het Rijk. Dit heeft geleid tot een aangepaste regiodeal met middelen van de gemeente en provincie. Een aantal projecten is vertraagd, geschrapt of on hold gezet. Een andere oorzaak voor vertraging is de stikstofproblematiek. Dit heeft geleid tot vertraging van een aantal projecten, bv de aanleg/verbetering van fietspaden.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Gevolg is dat programmaplan is bijgesteld op basis van de recente ontwikkelingen en dat het najaar 2019 opnieuw wordt vastgesteld en voor 1/1/2020 beschikt wordt door de provincie. De bijbehorende doelen blijven gehandhaafd.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er zullen verschuivingen optreden in incidentele en structurele zin. Hierover zal meer bekend zijn bij de behandeling van de PPN volgend jaar. Ten aanzien van de exploitatielasten van het station is hier binnen de beschikbare gelden binnen de begroting geen rekening mee gehouden. Getracht zal worden deze kosten zo veel mogelijk op te vangen, waar mogelijk door verschuiving van structurele naar incidentele middelen. Ook het ontbreken van Rijksmiddelen heeft aanzienlijke invloed gehad op de financiële middelen, waardoor een aantal projecten niet of beperkt kunnen worden uitgevoerd.

Welke maatregelen stellen we voor ?	Vooralsnog geen. Bij de PPN volgend jaar zal meer duidelijkheid moeten zijn over een exacte planning en de financiële consequenties.
-------------------------------------	--

Toelichting op de afwijking van de prognose Professionalisering inzet SLOS (2020)	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Wij ondersteunen de lokale omroep in hun streven om programma's te maken die gericht zijn op al onze inwoners. Hiervoor is € 20.000 beschikbaar gesteld voor professionalisering van de medewerkers en in de huisvesting. Bij de herprioritering is de investering met € 10.000,00 verlaagd omdat de noodzaak tot herhuisvesting van de lokale omroep voorlopig on hold is gezet. De overige € 10.000,00 wordt o.a. ingezet voor een onderzoek naar bereikbaarheid en luisterdichtheid.
Wat zijn de oorzaken?	Er wordt onderzoek uitgevoerd naar de toekomstige huisvesting van Eekeringe (en de mogelijke gevolgen hiervan voor de SLOS). Bij uitbreiding aan de Lijsterbesstraat is herhuisvesting niet nodig.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Wij blijven inzetten op de professionalisering van de lokale omroep. Hiervoor is het van belang dat er een eerste stap gemaakt wordt met een onderzoek naar de kijk- en luisterdichtheid van de lokale omroep in de gehele gemeente.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Geen.
Welke maatregelen stellen we voor ?	Een onderzoek naar bereikbaarheid en luisterdichtheid wordt gestart in januari 2020.

Toelichting op de afwijking van de prognose informatiegestuurd werken	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Een managementdashboard zal worden opgesteld. Het kan zijn dat hier minder externe inhuur voor benodigd is dan vooraf ingeschat.
Wat zijn de oorzaken?	Herprioritering van werkzaamheden
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Realisatie schuift op in de tijd
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Besteding van het budget vindt later plaats en schuift mogelijk over de jaargrens heen.
Welke maatregelen stellen we voor ?	Versnelling aanbrengen door consulteren meerdere specialisten.

Toelichting op de afwijking van de prognose dienstverlening op locatie (onderzoek)	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	€ 0 - € 25.000
Wat zijn de oorzaken?	Voor het onderzoek is een traineeopdracht geschreven en de opdracht wordt op dit moment ook daadwerkelijk uitgevoerd door een trainee. Daarom worden er geen extra kosten gemaakt voor externe onderzoeksbureaus.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen; het onderzoek wordt gewoon uitgevoerd.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	De beschikbare gestelde middelen worden waarschijnlijk niet ingezet voor het uitvoeren van dit betreffende onderzoek. Wel willen we voor dit budget bezien of dit geld (indien nodig) kan worden aangewend voor het doen van aanpassingen aan het atrium. Hiervoor wachten we het besluit af wat genomen gaat worden over de huisvesting van het sociale domein. Dit is namelijk alleen van toepassing als het besluit genomen wordt niet op 1 locatie te huisvesten.
Welke maatregelen stellen we voor ?	Voor alsnog geen.

Nadere wijzigingen

Hieronder zijn financiële mutaties vermeld die niet in de programmabegroting zijn opgenomen en geen gevolg zijn van beleidsmatige keuzes.

Financiële mutatie nr. 1 :	Minder inkomsten uit reisdocumenten en rijbewijzen
-----------------------------------	---

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De inkomsten uit gemeentelijke leges voor reisdocumenten zijn naar verwachting van 2019 t/m 2023 lager dan begroot. Via de Perspectiefnota is reeds een financiële mutatie aangeleverd voor het bijstellen van de begroting 2019 voor de inkomsten op de reisdocumenten. RDW heeft een overzicht gemaakt van het aantal rijbewijzen dat in de komende jaren vernieuwd moet worden. Hieruit blijkt dat ook het aantal rijbewijzen dat vernieuwd moet worden en daarmee de inkomsten uit gemeentelijke leges naar verwachting vanaf 2021 lager zijn dan in de afgelopen jaren. Via deze financiële mutatie wordt een bijstelling van de begroting 2020 t/m 2023 voorgesteld voor zowel reisdocumenten als voor rijbewijzen.
Wat zijn de oorzaken?	In 2014 is de geldigheid van reisdocumenten voor personen van 18 jaar en ouder verdubbeld van 5 naar 10 jaar. Verwacht wordt een sterke daling in het aantal aanvragen van paspoorten en identiteitskaarten van 2019 t/m 2023 waardoor de inkomsten afnemen. Vanaf 2024 herstelt het aantal aanvragen weer tot 2029, waarna de aanvraagdip zich vervolgens herhaalt. Omdat vanaf oktober 1986 de geldigheid van het rijbewijs van 5 naar 10 jaar is gegaan, zal het aantal rijbewijzen dat vernieuwd moet worden vanaf oktober 2021 lager zijn dan in de afgelopen jaren. Er is sprake van een rijbewijscyclus, waarin een periode van 5 jaar waarin minder rijbewijzen worden afgegeven, wordt gevolgd door een periode van 5 jaar waarin meer rijbewijzen worden afgegeven. De periode van minder rijbewijzen gaat in vanaf oktober 2021. De periode met meer rijbewijzen gaat in vanaf oktober 2026.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat op het gemeentelijk deel van de leges-inkomsten voor reisdocumenten en rijbewijzen een nadeel van: 2020 € 117.000 2021 € 101.000 2022 € 128.000 2023 € 159.000 Om dit nadeel voor een deel te compenseren wordt een vacature van 1 fte die volgend jaar april ontstaat niet ingevuld. Er ontstaat een voordeel op de loonkosten van: 2020 € 46.000 2021 € 61.000 2022 € 61.000 2023 € 61.000 Omdat er vanuit het Rijk meer aandacht wordt gevraagd voor fraude en de complexiteit van de werkzaamheden (o.a. als gevolg van digitalisering) toeneemt, is volledige compensatie van de terugval in leges-inkomsten niet mogelijk.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting 2020 t/m 2023 bijstellen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	We zien dat deze terugval in leges zich de komende 4 jaar nog voordoet. De 5 jaren daarna zal weer sprake zijn van inkomsten 'als vanouds'. Deze piek/ dal momenten zullen zich de komende decennia iedere 5 jaar blijven herhalen. Daarnaast zien we dat de focus van burgerzaken ook steeds meer komt te liggen op preventie en detectie van fraude. Dit vraagt extra inzet van medewerkers. Inzet waar geen leges tegenover staan. Bovenvermelde ontwikkeling vraagt om een periodieke analyse van de benodigde en beschikbare capaciteit.

Financiële mutatie nr. 2 :	Loonontwikkeling Bestuur (Raad en B&W)
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Jaarlijks wordt door het ministerie de loonontwikkeling van B&W gepubliceerd. Voor 2019 en 2020 zijn deze ontwikkelingen bekendgemaakt.
Wat zijn de oorzaken?	Jaarlijkse publicatie van de bijstelling van de loonkosten door het ministerie van BZK
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	De begroting 2019 wordt met € 35.600 negatief beïnvloed.
Welke maatregelen stellen we voor?	Begroting aanpassen met € 35.600 in 2019 en de loonontwikkeling 2020 € 57.471 opnemen in de primitieve begroting 2020 - 2023
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	De loonontwikkeling 2020 voor raadsleden is nog niet bekend.

Actualiteiten en kansen/uitdagingen met betrekking tot dit programma

Privacy

Privacy blijft een actueel onderwerp doordat het vaak, meestal niet positief in het nieuws is. Mensen zijn daardoor bezorgd over hun (online) privacy. Wij moeten daar rekening mee houden en zorgen voor een goede beveiliging van persoonlijke gegevens, conform de AVG.

Omgevingswet: participatie, integrale aanpak

De Omgevingswet sluit aan bij ontwikkelingen in de maatschappij, zoals inwoners meer en eerder betrekken bij plannen voor hun buurt/omgeving (participatie) en integrale afweging van aanvragen.

Social media

Social media spelen een belangrijke rol in het dagelijkse leven van veel inwoners. Sinds dit jaar hebben we de beantwoording van vragen via Twitter en Facebook op een soortgelijke, structurele manier belegd als vragen via de telefoon: via het KCC. Binnenkort komt WhatsApp als kanaal erbij.

Digitalisering

Inwoners regelen steeds meer online en zijn gewend geraakt aan het hoge niveau van online dienstverlening door commerciële aanbieders. Dat vragen zij ook van de overheid. Daarin zijn we nog niet zo ver als commerciële organisaties.

Persoonlijk

Naast een trend van steeds meer digitaal, blijven een aantal zaken meer geschikt voor de persoonlijke aanpak. Denk aan vragen in het sociaal domein en ook burgerzaken. Deskundigheid wordt dan van de medewerker verwacht. Ook voor inwoners die niet zo digitaal-vaardig zijn, blijft het persoonlijke contact altijd mogelijk.

Complexere vragen

We krijgen naast de reguliere vragen, steeds complexere vragen. Of het nu op het gebied van burgerzaken is (adresonderzoeken bijvoorbeeld), inwonersinitiatieven of vergunningaanvragen. Het gaat daarbij vaak om vraagstukken die meerdere disciplines binnen de gemeente betreffen, maar ook andere netwerk- en ketenpartners.

2.2 Duurzaam

Duurzaam

Prognoses:

● = op koers

■ = specifieke aandacht vereist

▲ = er zijn problemen

X = geen gegevens bekend

Inleiding

We willen samen met onze inwoners en ondernemers werken aan duurzame ontwikkeling van de woon-, leef-, en werkomgeving. We houden rekening met de behoeften van de huidige generaties zonder die van de toekomstige generaties in gevaar te brengen. We gebruiken natuurlijke hulpbronnen duurzaam en zetten in op een energie-neutrale gemeente; daarbij betrekken we nadrukkelijk de uitkomsten van de G1000 Steenwijkerland. We kiezen ervoor om lokaal onze verantwoordelijkheid te nemen in verbinding met de regio. We worden een voorbeeld op het gebied van duurzaamheid. We tonen daarbij ambitie en daadkracht.

Samen met onze inwoners en ondernemers geven we vorm aan de circulaire economie. We stimuleren onze inwoners, ondernemers en onze eigen organisatie om circulair te gaan leven. De circulaire gemeente creëert nieuwe bedrijvigheid, heeft een positieve economische impact en draagt actief bij aan een duurzame en leefbare samenleving.

Leefbare steden en dorpen waarin goed met water en klimaat wordt omgegaan; dat is waar we voortdurend aan werken. In het Deltaprogramma hebben we ons, net als de andere overheden, verbonden aan de ambitie om vanaf 2020 klimaat adaptief te handelen, zodat in 2050 het stedelijk gebied in Nederland klimaatbestendig, water- en hitte robuust ingericht is en beheerd wordt.

Stand van zaken:

Afhankelijkheid gas verminderen en Actief informeren en communiceren

Via ons energieloket (www.energieloket-westoverijssel.nl) kunnen onze inwoners informatie vinden. Per jaar houden we samen met een energie adviseur meerdere informatieavonden, waarvoor bewoners per brief worden uitgenodigd. Woningeigenaren krijgen een gratis energiescan aangeboden. Samen met voormalige deelnemers aan de G1000 (w.o. de werkplaats Dichtbij huis) en de BCS zijn meerdere activiteiten opgepakt om inwoners en ondernemers bewust te maken van het onderwerp met als doel dat meer gebouweigenaren duurzame maatregelen gaan treffen.

Met het opstellen van de warmtetransitievisie is in juni een start gemaakt. Het komend jaar geven we hier verder vorm aan zodat er in 2021 besluitvorming kan plaatsvinden.

Maatschappelijk vastgoed energie neutraal

De verduurzaming van de gemeentelijke vastgoed-objecten is in 2019 voortvarend opgepakt. Op pand niveau is een expliciete uitvoeringsplanning gekoppeld aan de meerjarige onderhoudsplanning (voorziening maatschappelijk vastgoed).

Energieopwekking met lusten en lasten lokaal

Er zijn duidelijke kaders vastgesteld met het beleid zonnepanelen op (Steenwijker)land en de eerste aanvragen zijn in behandeling genomen. Het beleid wind wordt binnenkort ter besluitvorming voorgelegd. Andere hernieuwbare energiebronnen zijn biomassa en aquathermie. Samen met Rendo (biomassa) en het waterschap (aquathermie) en diverse participanten uit Steenwijkerland wordt de potentie van beide bronnen onderzocht en verder uitgewerkt.

Slimme en schone mobiliteit

Met de mobiliteitsvisie in de maak wordt invulling gegeven aan duurzame mobiliteit. Het gaat daarbij om een evenwicht te bereiken tussen bereikbaarheid, economie, leefmilieu en klimaat.

Laadpalen voor elektrische voertuigen op strategische locaties en in dorpen met meer dan 1.000 inwoners gerealiseerd op basis van het op te stellen laadpalenplan. Met ons bedrijfsleven wordt de mogelijkheid van en interesse voor de realisatie van een geïnventariseerd.

Minder restafval

Met het grondstoffenplan zijn we gestart. Het grondstoffenplan gaat verder dan alleen huishoudelijk afval. Het grondstoffenplan is onlosmakelijk verbonden met het begrip circulaire economie. Bij een circulaire economie is er geen begin en eind: elk product en elke grondstof kan worden hergebruikt óf wordt teruggegeven aan de natuur. Grondstoffen houden hun waarde. Bij omgekeerd inzamelen is de eerste stap al gezet: grondstoffen halen we (gratis) thuis op, restafval moeten inwoners zelf wegbrengen en betalen.

En verder

Ook in huis kunnen we werken aan verdere verduurzaming maar vooral ook bewustwording. Met onder meer onze inkoopkracht geven we in onze aanbestedingen het goede voorbeeld door oog te hebben voor de duurzaamheidsprincipes.

Door aan te sluiten op de 'groene menukaart voor monumenten' die via de provincie een onderdeel wordt van het energieloket wordt invulling gegeven aan opstellen beleid duurzame monumenten.

Stand van zaken doelen en beoogde resultaten

Thema: Energietransitie

Doel	Meer duurzame elektriciteit
Resultaten	▪ Jaarlijkse stijging van het percentage duurzaam opgewekte elektriciteit tot 20% in 2022 (t.o.v. van 6,5% in 2016); ▪ In 2019 zijn er ruimtelijke kaders voor grootschalige energieopwekking met een goede verdeelsleutel tussen lusten en lasten; ▪ Een vastgesteld Regionaal Aanbod binnen de Regionale Energie Strategie in 2021, waaruit blijkt wat er binnen Steenwijkerland moet worden opgewekt.
Prognose	●
Toelichting	Beleidskader zonnepanelen op (Steenwijker)land in mei vastgesteld Beleidskader windmolens in voorbereiding Bod RES in voorbereiding en procesaanpak via vastgestelde startnotitie vastgelegd

Doel	Woningen met een betere energetische kwaliteit
Resultaten	▪ 45% van de bestaande particuliere woningvoorraad heeft in 2022 minimaal label B;
Prognose	■
Toelichting	In 2019 organiseert het gemeentelijk energieloket samen met de energieadviseur van DCZ Duurzaam 4 informatieavonden en een energiebespaarmarkt voor woningeigenaren. Tijdens deze bijeenkomsten worden ze geïnformeerd over de mogelijkheden om hun woning te verduurzamen. Bewoners krijgen een gratis energiescan (gesprek met energieadviseur bij de bewoner thuis) aangeboden. <i>Samen met voormalige deelnemers aan de G1000 (w.o. de werkplaats Dichtbij huis) en de BCS zijn meerdere activiteiten opgepakt om inwoners en ondernemers bewust te maken van het onderwerp met als doel dat meer gebouweigenaren duurzame maatregelen gaan treffen. Deze groep heeft per 10 oktober de acties ook daadwerkelijk in uitvoering. Om die reden worden niet alle budgetten 2019 dit jaar nog aangewend.</i>

Doel	Terugdringen van gasverbruik
Resultaten	▪ In 2020 hebben we een warmtetransitieplan op hoofdlijnen voor alle gebieden in Steenwijkerland; ▪ Jaarlijks minder huizen met een gasaansluiting.
Prognose	●
Toelichting	Na een start in mei is er verder vormgegeven aan het plan.

Doel	Informereren en stimuleren van inwoners en ondernemers
Resultaten	- Tenminste 2 nieuwe (gerealiseerde) lokale duurzaamheidsinitiatieven per jaar; - Een zichtbaar energieloket in 2019.
Prognose	●
Toelichting	Dit jaar zijn er in Vollenhove en in Steenwijk energiecoöperaties opgericht.

Doel	Schone mobiliteit
Resultaten	In 2022 is er een dekkend netwerk van oplaadpunten voor fiets en auto in de gemeente.
Prognose	●
Toelichting	In de gemeente zijn op dit moment @ laadpunten voor elektrische auto's. Daarvan zijn er recent 2 geplaatst. Op in totaal 7 locaties in de kernen Giethoorn, Tuk, Oldemarkt, Vollenhove, Steenwijkerwold en Sint-Jansklooster zijn laadpalen gepland. Eind 2019 wordt een keuze gemaakt op welke locaties aanvullend nog laadpalen moeten komen om te komen tot een dekkend netwerk in de gemeente. Eind 2019 wordt duidelijk of een waterstof tankstation in de gemeente haalbaar is.

Doel	Gemeentelijke eigendommen zijn in 2050 energieneutraal
Resultaten	- De gemeentelijke personen-dienstauto's zijn in 2020 zero-emission; - In 2019 wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor het verduurzamen van de auto's van de buitendienst; - Alle gemeentelijke vastgoed-objecten zijn in 2050 energieneutraal.
Prognose	●
Toelichting	Aanbesteding personendienstauto's is doorlopen. Het onderzoek voor het verduurzamen van de auto's van de buitendienst is afgerond. In 2019 is een start gemaakt met het gedetailleerd uitwerken en in uitvoering brengen van het verduurzamen van de gemeentelijke vastgoed-objecten. Op pand niveau volgt een expliciete uitvoeringsplanning gekoppeld aan de meerjarenonderhoudsplan (voorziening maatschappelijk vastgoed) om op deze manier op logische momenten de juiste investeringen te doen.

Thema: Circulaire economie

Doel	Gemeentelijke organisatie is in 2030 circulair
Resultaten	- Elk jaar is minimaal 1 aanbesteding volledig circulair, de overige aanbestedingen zijn op onderdelen circulair; - Gemeentehuis + Stadswerf zamelen vanaf 2020 bedrijfsafval gescheiden in.
Prognose	●
Toelichting	

Doel	Minder restafval per inwoner
Resultaten	- Het percentage hergebruik per inwoner neemt jaarlijks toe (2017 = 83%); - De hoeveelheid restafval per inwoner neemt jaarlijks af (2017 = 64 kg); - Maximaal 30 kilogram restafval per inwoner in Steenwijkerland in 2030 conform de landelijke VANG¹-doelstelling; - Elk jaar maken meer inwoners gebruik van de mogelijkheid om gratis asbest te storten (2018 = start); - Het restafval bij grote evenementen neemt jaarlijks af (2017 = 162 ton restafval).
Prognose	●
Toelichting	

Doel	Ondernemers zijn bewust van de circulaire mogelijkheden binnen hun bedrijf
-------------	---

¹ VANG staat voor het programma 'Van Afval naar Grondstoffen'.

Resultaten	▪ Circulaire economie blijvend op de agenda van ondernemers; ▪ Jaarlijks een regiobijeenkomst circulair Steenwijkerland.
Prognose	●
Toelichting	

Thema: Klimaatadaptatie

Doel	Klimaatbestendig handelen in 2020
Resultaten	▪ Vanaf 2020 handelen we conform het principe 'weten, willen, werken' uit het deltaprogramma.
Prognose	●
Toelichting	Stresstesten worden voorbereid zodat er daarna een actieplan klimaatadaptatie kan worden opgesteld

Doel	Klimaatbestendig en waterrobuust in 2050
Resultaten	▪ In 2021 ligt er een actieplan klimaatadaptatie, vanaf 2022 in uitvoering.
Prognose	●
Toelichting	Stresstesten worden voorbereid zodat er daarna een actieplan klimaatadaptatie kan worden opgesteld

Projecten/ investeringen Programmabegroting 2019-2022

Stand van zaken Bestedingsplan zoals opgenomen in de Programmabegroting 2019-2022

Stand van zaken projecten/investeringen Programmabegroting 2019-2022				
Omschrijving project/investering	Wordt de planning gehaald?	Wordt project/ investering uitgevoerd volgens het laatst vastgestelde projectplan?	Worden middelen ingezet overeenkomstig het laatst vastgestelde projectplan?	Is de investering/ het project gereed?
<i>Bestedingsplan PPN 2019-2022 (personele claims)</i>				
Regisseur duurzaamheid (o.a. voor vervolg G1000)	●	●	●	Ja
<i>Aanvullend bestedingsplan:</i>				
Medewerker lokale initiatieven energietransitie	●	●	●	Ja
Zon op dak van de Noordwestgroep	●	●	●	Ja
Routekaart EnergieNeutraal Maatsch. Vastgoed 2050	●	●	●	Nee
Revolving fund verduurzamen	●	●	●	Nee
Opstellen beleid duurzame monumenten	●	●	●	Nee
Opstellen warmtetransitieplan	●	●	●	Nee
Uitvoering laadpalen	●	●	●	Ja
Gemeentelijk wagenpark elektrisch	●	●	●	Ja
Living Lab	●	●	●	Nee
Zichtbaar energieloket (incl. energiewinkel en –bus)	●	●	●	Nee
Pilot energieadvies en ondersteuning	●	●	●	Ja
Uitvoeren plan van aanpak 'asbest van het dak'	●	●	●	Nee
Specialist circulaire economie	●	●	●	Ja

Nadere wijzigingen

Hieronder zijn financiële mutaties vermeld die niet in de programmabegroting zijn opgenomen en geen gevolg zijn van beleidsmatige keuzes..

Actualiteiten en kansen/uitdagingen met betrekking tot dit programma

Actualiteiten

-

Kansen:

Kabinet heeft € 84 miljoensubsidie beschikbaar gesteld voor isolatiemaatregelen woningen particuliere huiseigenaren.

Uitdagingen:

-

2.3 Werk aan de winkel

Werk aan de winkel

Prognoses:

● = op koers

■ = specifieke aandacht vereist

▲ = er zijn problemen

X = geen gegevens bekend

Inleiding

We willen een gemeente zijn die een stevige regionale positie heeft en een goed vestigingsklimaat voor haar ondernemers. Samen met onze ondernemers(organisaties) werken we hieraan. We zetten in op het verbeteren van onze dienstverlening aan ondernemers, faciliteren ondernemers bij hun aanvraag en begeleiden het aankoopproces van een kavel. We zorgen ervoor dat er voldoende ruimte is fysiek en beleidsmatig voor bedrijven om door te kunnen groeien en zich verder te ontwikkelen. Economisch- en arbeidsmarktbeleid is geen lokale aangelegenheid meer. We zetten dan ook fors in op regionale samenwerking (Regio Zwolle).

Werk biedt mensen inkomen en bestaanszekerheid, de kans op ontwikkeling, sociale contacten en structuur en draagt bij aan de integratie in de samenleving. Werk is een belangrijke activiteit voor mensen. Allemaal redenen om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt zo goed mogelijk te helpen passend werk te vinden of andere zinvolle activiteiten aan te bieden als dat niet lukt. Inkomen en zelfontplooiing dragen bij aan het gevoel van eigenwaarde en welbevinden en daarmee indirect ook aan gezondheid en welzijn. Er is een krapte op de arbeidsmarkt. Met het actieplan werk dat in samenwerking met ondernemers en onderwijsinstellingen is opgesteld willen we ervoor zorgen dat er kwantitatief en kwalitatief voldoende arbeidskrachten beschikbaar zijn.

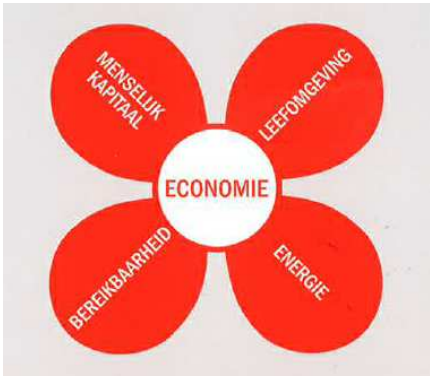
Toerisme & Recreatie is een belangrijke economische sector in Steenwijkerland. Bijna 15% van de totale werkgelegenheid is gelieerd aan de toeristisch-recreatieve sector. In de vorige collegeperiode is al ingezet op het versterken van de sector samen met onze partners. Hiertoe is de Stichting Weerribben-Wieden opgericht. Samen met deze stichting en onderliggende partijen willen we komen tot het versterken van de sector binnen de grenzen van leefbaarheid en natuur & landschap.

Stand van zaken doelen en beoogde resultaten

Doel	Excellent vestigingsklimaat
Resultaten	In 2020 staat Steenwijkerland in de top 50 van MKB-vriendelijke gemeenten (stand 2018: buiten top 100) = Ondernemers meer tevreden over de dienstverlening;

	▪ Realisatie nieuw bedrijventerrein; ▪ We willen een actief “rode loper beleid”, voor nieuwe en bestaande bedrijven. ▪ Toename acquisitie m.n. op Eeserwold; ▪ We maken een “ja” gemeente en geven ruimte voor ondernemers o.a. door uitvoering Omgevingswet; ▪ Aansluiten bij diverse netwerken / platforms met als doel groei van de topsectoren (innovatieve maakindustrie, agro, toerisme); ▪ We bouwen aan een levendige en economisch vitale binnenstad Steenwijk; ▪ Ontwikkeling en invulling Steenwijkerdiep; ▪ Deregulering.
Prognose	●
Toelichting	We willen het vestigingsklimaat stimuleren door ruimte te bieden aan bedrijven, zowel fysiek als qua regelgeving. Belangrijk hierbij zijn o.a. de, op 19 juni jl, ondertekende bestuurlijke afspraken over de kwaliteit en kwantiteit van bedrijventerreinen met in 11 gemeenten in West Overijssel en de provincie. In deze zgn. “programmeringsafspraken bedrijventerreinen West Overijssel” is geconstateerd dat als gevolg van geringe uitgifte er in Steenwijkerland sprake is van overprogrammering (meer toekomstig aanbod dan vraag). Dit aanbod is met name gelegen op het terrein Eeserwold. Aangezien dit aanbod de regionale ontwikkeling en uitgifte van bedrijventerreinen niet in de weg zit, hoeven we niet te deprogrammeren. Met eigenaar Roelofs en de Business Club Steenwijkerland spannen we ons in om de acquisitie op Eeserwold te stimuleren. In aanwezigheid van een aantal externe partijen is onlangs een masterclass acquisitie georganiseerd, dat inzichten opleverde over de stagnatie van uitgifte en – belangrijker - aanknopingspunten voor de toekomst. Eeserwold wordt meer benadrukt als hét terrein voor de uitbreiding en ontwikkeling van Steenwijk (ook voor de lokale bedrijven). Dit is mede input voor het op te stellen ambitiesdocument voor de toekomstige ontwikkeling van Eeserwold, zowel t.a.v. de ambities en doelstellingen voor de woningbouw als het bedrijventerrein. Gekeken wordt of de oorspronkelijke ambities nog valide zijn en in hoeverre deze mede als gevolg van economische- en conjuncturele ontwikkelingen aangepast dienen te worden. Hierbij kijken we ook naar de kansen van de A32 zone. Als “ja-gemeente” zorgen we ervoor dat ondernemers weten wat kan en mag als het om ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving gaat. De informatie wordt op één plek gebundeld en de vragen integraal afgewogen. Ondernemers kunnen daarbij rekenen op een dienstverlening die aansluit bij hun vraag. Dat staat centraal. We denken mee en zijn duidelijk en komen snel met oplossingen en antwoorden. Met de BCS hebben we concreet afspraken gemaakt welke resultaten we in 2019 gezamenlijk willen halen. Hiermee is onze samenwerking geïntensiveerd en gaan we van gezamenlijk overleg naar gezamenlijk doen! Op 10 juli jl. is deze prestatieboom formeel onthuld. Een belangrijke stap. Onderdeel van de afspraken betreft het gemeentelijk ondernemersklimaat, dienstverlening, deregulering. Dit wordt verder uitgewerkt in het MKB beleid, waar inmiddels een start mee is gemaakt. Voor het zomerreces heeft u een informatienota ontvangen over de voortgang van de uitvoering van de diverse projecten voor de binnenstad van Steenwijk. In goede samenwerking met bewoners en ondernemers wordt gewerkt aan projecten die de beleving van de Steenwijk als vestingstad stimuleren. Zo wordt binnenkort het middeleeuws pleintje opgeleverd en we ontwikkelen voorstellen om het autoverkeer dat overlast veroorzaakt te weren. De komst van de centrummanager vanaf 1 mei jl. heeft gezorgd voor een extra impuls. Op basis van vele gesprekken en ontvangen informatie vanuit ondernemers en gemeente wordt een ontwikkelstrategie opgesteld voor het realiseren van een compacte stad.

Doel	Versterken regionale samenwerking
Resultaten	▪ Steenwijkerland is koploper in de Regio Zwolle; ▪ Beter benutten van het arbeidspotentieel in de regio Zwolle; ▪ Meer rendement door bundeling van krachten publiek / privaat; ▪ Maximaal economisch rendement A32-zone.
Prognose	●
Toelichting	We etaleren ons goed in de Regio Zwolle. We zijn goed vertegenwoordigd in de diverse overlegorganen. Wethouder Harmsma is benoemd in de Economic Board van de Regio Zwolle. Hij vertegenwoordigt hierbij de belangen van de 21 deelnemende gemeenten. Een belangrijke post ‘dicht bij het vuur’. In de Economic Board zetten ondernemers, overheden en onderwijs de hoofdlijnen uit

	om de economische ontwikkeling van de regio aan te jagen. De Board agendeert onderwerpen die bijdragen aan de versterking van de concurrentiepositie van de regio leidend tot meer economische activiteit en werkgelegenheid. De Regio Zwolle wil behoren tot een van de belangrijkste economische regio's. En dat is waardevol voor Steenwijkerland. Wij kunnen hiermee ook profileren. Samen met de 21 deelnemende gemeenten werken we aan de uitvoering van de nieuwe integrale agenda van de Regio Zwolle. De agenda kent vijf thema's Door deze samenwerking kunnen we pragmatisch vraagstukken op het gebied van Economie, Menselijk Kapitaal, Leefomgeving, Bereikbaarheid, Energie oppakken, ondersteund door "tafels" met professionals. Op het gebied van menselijk kapitaal hebben wij met ons actieplan werk een voorbeeldfunctie neergezet (zie onderdeel arbeidsmarkt).
--	---

Doel	Versterken Arbeidsmarkt
Resultaten	▪ We geven invulling aan de Regiodeal Human Capital Agenda Regio Zwolle door in te zetten op drie sporen: beschikbaarheid, wendbaarheid en inclusiviteit; ▪ We zetten in op het ontwikkelen van een regionaal ontwikkelfonds om de Human Capital Agenda uit te kunnen voeren. Met onze investeringen willen we binnen 5 jaar 10% van onze beroepsbevolking hebben bereikt; ▪ Aantal mensen met een bijstandsuitkering per 1000 inwoners blijft lager dan het provinciaal gemiddelde (2017: Overijssel 40, Steenwijkerland 30); ▪ We willen de mismatch verkleinen en realiseren per 1-1-2021 meer vormen van hybride onderwijs (zie ook programma 'Mijn Steenwijkerland'); ▪ Realisatie van aandeel binnen regio Zwolle van plaatsing van mensen met afstand tot arbeidsmarkt (banenplan); ▪ Samen met bedrijfsleven realisatie van jaarlijks 150 leerwerktrajecten, waarvan 50% uitstroomt naar regulier werk; ▪ Output afspraken over Steenwijkerlands model (participatie-bedrijfsleven).
Prognose	●
Toelichting	De Regio Zwolle heeft met volle steun van al haar partners een regiodeal Human Capital ingediend bij het rijk. Het gaat hierbij om beschikbaarheid, wendbaarheid en inclusiviteit. Onlangs hebben wij in een waardevol participatief traject, dat als voorbeeld is gaan gelden voor de regio hiervoor een actieplan opgesteld. Dit actieplan heeft u ook ontvangen. De krapte op de arbeidsmarkt en de gevolgen daarvan worden breed gevoeld bij het bedrijfsleven. Met een kansrijk pakket aan creatieve, systeem doorbrekende oplossingen gaan wij het tekort aan personeel in de zorg, techniek, bouw en horeca te lijf. We maken het werk geschikt voor mensen en niet andersom. Een aantal projecten uit het actieplan lenen zich uitstekend voor cofinanciering uit het ontwikkelfonds. In nauwe samenwerking met de Regio Zwolle en ondernemers(organisaties) wordt dit nader uitgewerkt en voorstellen ingediend. Met dit actieplan en de projecten daaruit, lopen we voorop in de regionale aanpak onder de titel "upgrade jezelf". Dit jaar gaan we in samenwerking met lokale en regionale partijen aan de slag met de stapelbaan en de opleiding horeca. We koesteren de hechte samenwerking met de Regio Zwolle op dit front.

Doel	Focus op Toerisme & Recreatie
------	-------------------------------

Resultaten	▪ Meer personen werkzaam in toerisme en recreatie; ▪ Meer omzet in de toeristische sector; ▪ Inzicht in vitaliteit van de toeristische verblijfssector en toename van de kwaliteit; ▪ Langer verblijf en hoger bestedingspatroon van de verblijfstoerist in het gebied; ▪ Betere spreiding van toeristen in het gebied en over het jaar; ▪ Toename kwaliteit toeristische infrastructuur door uitvoering bidbook 'Land van Weerribben-Wieden'; ▪ Duurzaam toerisme met behoud van dagelijkse leefkwaliteit; ▪ Weerribben-Wieden als sterk merk in Nederland en internationaal.
Prognose	●
Toelichting	Sinds 2015 is de werkgelegenheid in de toeristisch-recreatieve sector toegenomen. 2018 heeft een beperkte daling laten zien. Over langere periode verwachten we dat de werkgelegenheid zal blijven toenemen. Het NBTC gaat er van uit dat het aantal buitenlandse toeristen dat Nederland bezoekt tot 2030 zal blijven stijgen en dat ook het binnenlands toerisme zal blijven toenemen. Dit zal naar verwachting ook in onze gemeente leiden tot hogere bestedingen en dat zal in de omzet van de bedrijven zichtbaar worden. In Giethoorn leidt dit al op bepaalde momenten tot problemen met de leefbaarheid. Hier zullen we ons de komende periode op blijven richten. Onderdeel hiervan is het verleiden van de toerist om niet (alleen) Giethoorn te bezoeken maar ook eens een bezoek te brengen aan de toeristische bedrijven in de regio. De investeringen, voortkomende uit het bidbook 'Land van Weerribben en Wieden' zijn hierop gericht. Er wordt gewerkt aan de voorbereidingen voor realisatie zodat in 2020 kan worden gestart met de uitvoering. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het realiseren van een fysieke ontvangspoort van het gebied bij het intercystation Steenwijk en de aanleg en aanpak van fietspaden. We voeren lobby om het Rijk te bewegen zijn verantwoordelijkheid te nemen en hier financieel aan bij te dragen. Maar ook wordt de kwaliteit en het perspectief van de bedrijven in de regio onderzocht door middel van een kwaliteitsscan. Op basis van dit onderzoek kunnen we bedrijven beter ondersteunen zodat ze klaar zijn om de extra toeristen te ontvangen. Om beter te kunnen bekijken of onze maatregelen ook werken en om ons beleid tijdig te kunnen bijsturen hebben we meer cijfers en feiten nodig. Onder verantwoordelijkheid van de Stichting Weerribben-Wieden en in nauwe samenwerking met het NBTC en Marketing Oost gaan we de komende periode zorgen dat er meer betrouwbare data beschikbaar komt.

Projecten/ investeringen Programmabegroting 2019-2022

Stand van zaken Bestedingsplan zoals opgenomen in de Programmabegroting 2019-2022

Stand van zaken projecten/investeringen Programmabegroting 2019-2022				
Omschrijving project/investering	Wordt de planning gehaald?	Wordt project/ investering uitgevoerd volgens het laatst vastgestelde projectplan?	Worden middelen ingezet overeenkomstig het laatst vastgestelde projectplan?	Is de investering/ het project gereed?
Bestedingsplan PPN 2019-2022 (personele claims):				
Uitvoeringsagenda integrale visie binnenstad Steenwijk	●	●	●	Nee
Aanvullend bestedingsplan:				
Acquisitie	●	●	●	Nee
Regio Zwolle (verhogen bedragen tot € 2 per inwoner)	●	●	●	Nee
Regio Zwolle (verhogen bedragen tot € 3 per inwoner)	●	●	●	Nee
Versterken regio Zwolle (bijdrage aan ontwikkelfonds)	●	●	●	Nee
Human Capital Agenda Regio Zwolle	●	●	●	Nee
Banenafpraak met het Rijk: Stimuleren bedrijfsleven	●	●	●	Nee
Steenwijkerlands model (participatie bedrijfsleven)	●	●	●	Nee
Medewerker recreatie en toerisme	●	●	●	Ja
Vervolg gebiedsgerichte aanpak Giethoorn	●	●	●	Nee
Uitvoeringsagenda integrale visie binnenstad Steenwijk	●	●	●	Nee

Nadere wijzigingen

Financiële mutatie nr. 1: Marketing Oost	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Een afwijking van € 15.000.
Wat zijn de oorzaken?	Het beheer en onderhoud van de toeristische routenetwerken (wandelen/fietsen) wordt verricht door Marketing Oost. Over gemeente- en regiogrenzen is dit op een zelfde wijze georganiseerd. Aanvankelijk betaalde de provincie Overijssel hieraan mee. Enkele jaren geleden zijn ze hiermee gestopt. Marketing Oost heeft toen een eenmalig bedrag ontvangen van de provincie die over een aantal jaren is uitgesmeerd. Vanaf 2020 is dit bedrag niet meer beschikbaar. Om het bestaande niveau te handhaven wordt de bijdrage van de gemeenten in Overijssel structureel € 15.000 hoger.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Goed beheer en onderhoud van de toeristische routenetwerk is essentieel voor onze toeristische gemeente. Met verhoging van het huidige beschikbaar budget kan dit worden voortgezet op de huidige wijze.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Structureel moet het budget voor het beheer en onderhoud van de routenetwerken met € 15.000 per jaar worden verhoogd om het huidige beheer- en onderhoudsniveau op peil te houden.
Welke maatregelen stellen we voor?	Bijramen van het budget voor het beheer en onderhoud van de routenetwerken voor een bedrag van € 15.000.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Voor het toevoegen van extra beleving en doorontwikkeling van de netwerken in heel Overijssel heeft Marketing Oost de provincie Overijssel gevraagd bij te dragen.

Financiële mutatie nr. 2: Opbrengst Verkoop onroerende zaken / Bijdrage Eeserwold	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In 2019 zijn meerdere onroerende zaken verkocht. (o.a De Oerthe, school Blankenham). Daarnaast is de overeenkomst van een ontwikkelaar op Eeserwold door een andere partij overgenomen.
Wat zijn de oorzaken?	Gerealiseerde verkopen en nieuwe overeenkomst Eeserwold met bijdrage vooraf in plaats van bij verkoop van deze kavels door de ontwikkelaar.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Met de overname van de overeenkomst Eeserwold komt er weer een impuls in de realisatie van de woningbouw op deze locatie.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	De opbrengst tot en met augustus 2019 bedraagt € 875.000 (€ 1.115.000 minus af te schrijven boekwaarde van € 240.000).
Welke maatregelen stellen we voor?	Begroting 2019 incidenteel aanpassen met € 875.000.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Bij realisatie van een crematorium is nog een bijdrage van € 200.000 te verwachten.

Actualiteiten en kansen/uitdagingen met betrekking tot dit programma

Actualiteiten:

-

Kansen:

De aanpak m.b.t. de Human Capital (actieplan werk) heeft geleid tot veel positieve reacties. Met deelnemende partijen, zowel onderwijs als bedrijfsleven, kunnen we de projecten verder oppakken.

De aanstelling van de centrummanager per 1-5-2019 geeft kansen voor de binnenstad van Steenwijk om de visie t.a.v. vastgoed/transformatie/clustering te kunnen uitvoeren.

Uitdagingen:

De krapte op de arbeidsmarkt is voelbaar bij het bedrijfsleven. Wegens onvoldoende personeel worden kansen en opdrachten bij bedrijven gemist. Uitvoering van de projecten uit ons actieplan werk draagt bij aan het verminderen van deze krapte. Niet alle projecten kunnen worden gefinancierd uit het regionale ontwikkelfonds. Met de Regio zoeken we naar andere creatieve oplossingen om de projecten gefinancierd en uitgevoerd te krijgen.

Om deze en andere projecten uitgevoerd te krijgen is capaciteit nodig (menskracht en kapitaal). Deze is niet altijd in voldoende mate beschikbaar, waardoor de uitvoering in het gedrang komt.

2.4 Samenredzaam

Samenredzaam

Prognoses:

● = op koers

■ = specifieke aandacht vereist

▲ = er zijn problemen

X = geen gegevens bekend

Inleiding

In de eerste helft van 2019 is ingezet op het verbeteren van de samenwerking tussen onderwijs- en educatieve organisaties voor kinderen tot 18 jaar. Dit heeft geleid tot het akkoord "Samen voor Ryan". Een samenwerking tussen 26 partijen, die zich hebben verenigd. Deze wijze van werken, waarbij partnerschap, vertrouwen op elkaars expertise, respect voor elkaars belangen en het werken aan eenzelfde doel centraal staan, laten we de basis zijn voor ons overleg met partijen die verantwoordelijk zijn voor de jeugdhulp.

De kosten van het sociaal domein en dan met name de jeugdhulp nemen toe. Landelijk zijn hiertoe intensieve debatten gevoerd ook op het VNG congres. Dit heeft uiteindelijk geleid tot meer geld. Zij het dat dit nog onvoldoende is om het gehele tekort te dekken. De kosten voor de Jeugdhulp voor 2019 worden op dit moment geraamd op 11,3 miljoen euro. Dat is € 600.000 méér dan begroot. In deze NJN wordt dan ook voorgesteld dit tekort te dekken uit de daarvoor bestemde reserve 'opvang tekorten Sociaal Domein'. Met het Plan van aanpak Kosten Jeugdhulp, krijgen we meer grip op de ontwikkeling van de uitgaven. De effecten hiervan zullen op zijn vroegst in de loop van 2020 zichtbaar worden. Ook de kosten van de Wmo nemen toe. De stijging van de kosten zijn met name zichtbaar bij de schoonmaakondersteuning. Dit wordt onder andere veroorzaakt door de invoering van het abonnementstarief door het rijk.

In januari is tevens een belangrijke stap gezet naar een integrale toegang, door het raadsbesluit dat de IGSD wordt opgeheven. De medewerkers van de IGSD vormen vanaf 2020, samen met huidige medewerkers van de gemeente, één integrale toegang.

Stand van zaken:

- Vrijwilligers worden gewaardeerd en ondersteund;
Het belang van de inzet van vele vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties is voor ons als gemeente en samenleving groot. Zonder de inzet van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties zou de leefbaarheid in Steenwijkerland een stuk minder zijn. Met het vormgeven van het beleid op vrijwillige inzet kijken we of we nog steeds de goede dingen doen én of we de dingen misschien wel anders zouden moeten doen. In het voorjaar is een uitgangspuntennotitie opgesteld die in het najaar verder besproken met externe partijen zodat in het voorjaar van 2020 een gedragen beleidsplan Vrijwillige inzet kan worden voorgelegd aan de raad.
- Verbeteren gezonde leefstijl voor inwoners;
Het wordt steeds duidelijker hoe belangrijk een gezonde leefstijl (beweging, goede voeding en sociale contacten etc) zijn voor welbevinden en fitheid. En welke preventieve werking daarvan uitgaat. We werken hier continue aan, op verschillende manieren. De focus ligt in het bijzonder op jeugd en meer kwetsbare inwoners. Naast de bestaande programma's breiden we onze inzet uit. Zo starten we samen met partners in het najaar met een wijkgerichte en participatieve aanpak gezonde leefstijl op basis van positieve gezondheid en verbonden met inclusief wonen.
- Hulp op maat voor wie dat nodig heeft;
In 2019 is hard gewerkt aan het realiseren van één integrale toegang voor ondersteuning, begeleiding en hulp op het gebied van inkomen, werk, zorg, schulden en jeugdhulp. Vanaf 1 januari 2020 kunnen inwoners bij deze

ene toegang terecht. Ondersteuningsvragen zullen worden gezien vanuit de principes van de Omgekeerde Toets, om zo passend antwoord te kunnen bieden op de vragen van inwoners. Ook is in 2019 geïnvesteerd in de samenwerking tussen GGD, sociaal werk en de gemeentelijke toegang om zo de aansluiting tussen zorg in het veld en vanuit de maatwerkvoorzieningen te verbeteren.

- Passende zorg voor jong tot oud;
Het uitgangspunt is passende zorg voor iedereen in Steenwijkerland. We richten ons daarbij zoveel mogelijk op het normaliseren van de situatie in een gezin of bij een inwoner. Bij inwoners waarbij de draaglast en draagkracht uit balans is bieden we – bij voorkeur zo licht mogelijke – ondersteuning zodat inwoners het gewone dagelijkse leven (weer) zelfstandig kunnen organiseren. Als het nodig is, zetten we maatwerktrajecten en zwaardere zorg in. In 2019 hebben we daarbij ingezet op het ontwikkelen van zgn ‘tussenvoorzieningen’: voorzieningen waar specialistische hulp geboden kan worden in een zo regulier mogelijke omgeving. Voorbeelden hiervan zijn de SO++-klas, de Trajectklas (in ontwikkeling), de POH-er Jeugd GGZ, Langer Thuis Wonen. Deze tussenvoorzieningen starten veelal als pilot, en worden bij succes voortgezet en/of breder verspreid (zoals de POH-er Jeugd GGZ)
- Verminderen en voorkomen van armoede;
In het najaar 2018 is de nota “Herijking Armoede- en Minimabeleid 2019-2022 vastgesteld. Naast een herijking van de draagkrachtsystematiek om in aanmerking te komen voor bijzondere bijstand en minimaregelingen ligt het accent met name op het voorkomen van financiële problemen/armoede. Een aantal preventiemaatregelen is inmiddels opgepakt en in het najaar 2019 volgt een uitgewerkt schuldhulpverleningsplan. Hierbij worden ook de ketenpartners armoedebestrijding bij betrokken.
- Kinderen verlaten school met een diploma;
Op 27 juni 2018 hebben kinderopvang, primair onderwijs, voortgezet onderwijs, sociaal werk, de GGD en de gemeente (zowel als uitvoerder van de toegang tot jeugdhulp als beleidsverantwoordelijke binnen het sociaal domein) het akkoord Samen voor Ryan ondertekend. In dit akkoord spreken partijen onder meer af een aantal vernieuwende aanpakken uit te voeren die er toe moeten leiden dat “meer kinderen in Steenwijkerland met meer vaardigheden van school komen, zodat zij als volwassene beter in staat zijn om zelfstandig hun leven te leiden en deel te nemen aan de samenleving”. Deze gezamenlijke ambitie gaat verder dan de oorspronkelijke ambitie op de ambitiekaart: zij heeft immers ook betrekking op de kinderen voor wie een diploma niet haalbaar is – en op de vaardigheden die geen deel uitmaken van het Programma van Toetsing en Afsluiting in het onderwijs. Met dit akkoord is een stevige basis gelegd voor het versterken van de preventie in het jeugddomein en voor de samenwerking tussen onderwijs en zorg.
- Passend werk voor wie dat nodig heeft;
Met de invoering van de Participatiewet in 2015 is er geen nieuwe instroom meer mogelijk in de sociale werkvoorziening. Als ‘compensatie’ is het Beschut Werk Nieuw ingevoerd. Als Steenwijkerland voldeden wij per ultimo 2018 aan de aan ons opgelegde taakstelling (10 fte) met ruim 11 fte te realiseren. De prognose voor 2019 is dat wij onze taakstelling van 14 fte per ultimo 2019 ook zullen realiseren.

Stand van zaken doelen en beoogde resultaten

Thema: Inclusieve samenleving

Doel	De Steenwijkerlandse samenleving sluit niemand uit
Resultaten	▪ In 2019 heeft het college een plan van aanpak Inclusieve Gemeente vastgesteld, dat is opgesteld in samenspraak met doelgroepen. In dit plan van aanpak is dit doel nader uitgewerkt in concrete resultaten en staan de acties geformuleerd om deze resultaten te bereiken. ▪ In 2020 is de gemeente een ‘regenbooggemeente’.
Prognose	●
Toelichting	De input voor het plan van aanpak (met de naam Lokale Inclusie Agenda) is samen met diverse ervaringsdeskundigen geïnventariseerd. Dit wordt nu verwerkt in de Lokale Inclusie Agenda, welke eind 2019 aan de raad wordt voorgelegd.

Doel	Mensen met een arbeidsbeperking wordt een beschutte werkplek geboden
-------------	---

Resultaten	▪ Het aantal nieuwe mensen met recht op beschut werk en daadwerkelijk een beschutte werkplek heeft, bedraagt minimaal het jaarlijks vastgestelde wettelijk verplichte aantal. Voor 2019 is dat 14.
Prognose	●

Thema: Preventie

Doel	Het vergroten van duurzame gezondheidswinst en versterken van veerkracht
Resultaten	▪ In 2019 wordt gestart met het actieprogramma 'gezonde leefstijl'. In dit actieprogramma staan concrete resultaten en acties benoemd. ▪ In 2022 is benadering vanuit het (integrale) concept 'positieve gezondheid' in eerste en tweedelijns ondersteuning leidend
Prognose	●
Toelichting	Er worden tal van projecten en programma's uitgevoerd waarmee gewerkt wordt aan gezonde leefstijl van onze inwoners. Denk aan bijvoorbeeld het programma Fit op School en het preventieplatform Jeugd en de subsidieregeling Gezond in de Stad Steenwijkerland. Dit najaar worden nog twee onderdelen uitgewerkt die onder het Actieprogramma Gezonde leefstijl vallen - Uitwerking van het thema jong leren bewegen als onderdeel van het sport- en beweegbeleid. Dit wordt in september behandeld in de raad. De bedoeling is hierover concrete acties vast te leggen in het Steenwijkerlands Sportakkoord - Een plan van aanpak voor de wijk Clingenborgh voor een gebiedsgerichte aanpak die inwoners activeert om mee te kunnen doen in de samenleving. Dit plan van aanpak wordt samen met inwoners en organisaties. De verbinding wordt gemaakt met ontwikkelingen vanuit inclusief wonen in deze wijk. - Het werken vanuit positieve gezondheid is een wezenlijke verandering in benadering, een transformatie in denken. Het gaat hierbij om een ontwikkeling, meer dan een 'invoering'. In deze eerste fase van verkenning en inspiratie zijn onder meer gesprekken gevoerd met ketenpartners hoe de benadering vanuit positieve gezondheid in te zetten om preventie te versterken.

Doel	Het aantal inwoners dat niet kan deelnemen aan de samenleving vanwege armoede, neemt af
Resultaten	▪ In 2018 wordt het beleidsplan Herijking Armoedebeleid vastgesteld. Hierin staan concrete resultaten en acties benoemd. ▪ Het aantal jeugdigen in gezinnen met armoederisico (zie Gemeentefonds) in Steenwijkerland neemt af (ten opzichte van het peiljaar 2018).
Prognose	●
Toelichting	In 2019 wordt gewerkt volgens het nieuwe beleidsplan. Het aantal jeugdigen in gezinnen met armoederisico's (volgens maatstaven Gemeentefonds) is niet een goede indicator gebleken aangezien het Gemeentefonds van oude (2015) cijfers uitgaat. Bij de Programmabegroting 2020 zal een andere indicator benoemd worden.

Doel	Onderwijsachterstanden en voortijdig schoolverlaten wordt teruggedrongen
Resultaten	▪ In 2019 worden de beleidsplannen Onderwijsachterstanden en Voortijdig schoolverlaten vastgesteld. Hierin worden de doelen en resultaten voor de komende vier jaar opgenomen. ▪ Het percentage voortijdig schoolverlaters komt onder het regionale gemiddelde (in het schooljaar 2016-2017 lag dit voor de regio IJssel-Vecht op 1,45% en voor Steenwijkerland op 1,53%).
Prognose	●
Toelichting	Op 18 juni heeft de gemeenteraad het akkoord Samen voor Ryan vastgesteld als beleidskader op het gebied van onderwijsachterstanden, voortijdig schoolverlaten en als plan van aanpak laaggeletterdheid.

Doel	Het aantal inwoners dat moeite heeft met lezen, schrijven, rekenen of digitale vaardigheden neemt af
Resultaten	▪ Het in 2018 door de raad vastgestelde beleidsplan laaggeletterdheid, laaggecijferdheid en digitale vaardigheden wordt uitgevoerd. Hierin staan concrete resultaten en acties benoemd. ▪ In de periode 2019 - 2022 nemen minimaal 600 inwoners deel aan een aanbod om taalvaardigheden te vergroten.

	In de periode 2019 - 2022 nemen minimaal 150 inwoners deel aan een aanbod om rekenaardigheden te vergroten en minimaal 150 inwoners nemen deel aan een aanbod om digitale vaardigheden te vergroten.
Prognose	●
Toelichting	Door een goed samenwerking tussen bedrijven en instellingen in Steenwijkerland, nemen in 2019 naar verwachting 125 inwoners deelnemen aan één van de programma's. Dit is iets minder dan verwacht. Het is dan ook de verwachting dat het budget voor 2019 niet volledig zal worden uitgegeven. Bij de financiële mutaties wordt hier meer over gezegd.

Doel	Alle kinderen krijgen de kans om zich goed te ontwikkelen
Resultaten	De ambitie is dat alle peuters deelnemen aan een voorschoolse voorziening.
Prognose	■
Toelichting	We verwachten in 2019 een toename van de deelname ten opzichte van 2018. Een 100 procent deelname in 2019 wordt niet verwacht. Door extra inspanningen bij de toeleiding door gemeente en veld, wordt gewerkt aan verdere toename van deelname. Uiteraard blijft de keuzevrijheid voor ouders voorop staan.

Doel	Versterken van inzet van vrijwilligers en maatschappelijke initiatieven in het sociaal domein
Resultaten	- In 2019 is vrijwilligersbeleid beschreven en vastgesteld waarin doelen en resultaten voor de komende vier jaar staan beschreven. - In 2019 heeft het college haar visie op de gemeentelijke rol ten aanzien van maatschappelijke initiatieven in het sociaal domein vastgesteld.
Prognose	■
Toelichting	In het voorjaar is een speerpuntennotitie opgesteld die in het najaar verder besproken met externe partijen zodat in het eerste kwartaal 2020 een gedragen beleidsplan Vrijwillige inzet kan worden voorgelegd aan de raad. De planning ten aanzien van maatschappelijke initiatieven is te ambitieus gebleken en moet dan ook opschuiven naar 2020.

Thema: Ondersteuning

Doel	Inwoners krijgen zo thuis nabij mogelijk ondersteuning en hebben zo min mogelijk last van grenzen tussen zorgwetten en zorgverleners
Resultaten	- Het aantal verwijzingen van de huisarts naar individuele voorzieningen jeugdhulp GGZ neemt af (t.o.v. peiljaar 2017). - In 2022 zijn er op regelmatige basis afstemmingsoverleg tussen huisartsen, sociaal werk, wijkverpleging en de gemeentelijke toegang.
Prognose	●
Toelichting	Uit de analyse stijgende kosten jeugdhulp 2018 blijkt dat de totale kosten voor de Jeugd GGZ ten opzicht van 2017 13 procent lager uit zijn gekomen. Uit de evaluatie van de praktijkondersteuner bij de huisarts concluderen we dat 75 procent van de kinderen binnen de huisartsenpraktijk wordt geholpen en niet (meer) wordt doorverwezen naar de tweedelijns GGZ-zorg. In het plan van aanpak Jeugdhulp zijn maatregelen opgenomen om de samenwerking met de huisartsen nog verder te versterken. Onder deze maatregel valt voorts het ontwerpen van een monitoringssysteem waarmee we beter zicht krijgen op het aantal verwijzingen naar de GGZ-tweedelijnszorg (per individuele huisarts), het uitbreiden van het aantal praktijkondersteuners bij huisartsen en het getemporeerd overbrengen van de medicatiecontroles naar de huisarts.

Doel	Mensen met verward gedrag krijgen passende ondersteuning
Resultaten	Het in 2018 vastgestelde actieplan 'Sluitende aanpak mensen met verward gedrag' wordt uitgevoerd. Hierin staan concrete resultaten en acties benoemd.
Prognose	●
Toelichting	Actiepunten uit het plan zijn opgepakt. Dit zijn deels lokale opgaven (zoals scholing en opschalingsstructuur). Andere opgaven worden in regionaal verband opgepakt (zoals de regionale samenwerking). Nog niet alle punten uit het plan zijn gerealiseerd: het actieplan heeft een meerjarig karakter en zal de komende periode aandacht blijven vragen (mede in het licht van de invoering van de nieuwe Wet verplichte Ggz per 2020).

Doel	Inwoners die een maatwerkvoorziening nodig hebben worden goed geholpen vanuit één geïntegreerde (Wmo, Jeugdhulp, P-wet) gemeentelijke toegang.
Resultaten	- Vanaf 2020 is er sprake van één geïntegreerde toegang naar maatwerkvoorzieningen op het gebied van de WMO, Participatiewet en Jeugdwet. - De gemeentelijke toegang is zowel fysiek als digitaal eenvoudig bereikbaar. - In de geïntegreerde toegang wordt gewerkt met de omgekeerde toets (2020).
Prognose	●
Toelichting	In de loop van 2020 zal, bij het werken in één geïntegreerde gemeentelijke toegang, de omgekeerde toets worden ingevoerd.

Doel	In 2022 is er een goede afstemming tussen de zorg die vanuit onderwijs wordt ingezet en de jeugdhulp
Resultaten	In 2022 zijn er één of meerdere aanpakken ontwikkeld waarbij onderwijs en jeugdhulp gezamenlijk werken aan de ontwikkeling van kinderen die extra ondersteuning nodig hebben. In de aanpak(ken) zijn concrete resultaten benoemd.
Prognose	●
Toelichting	In schooljaar 2018-2019 is gestart met de pilot met SO+(+)-klassen. De tussentijdse evaluatie hierover heeft de gemeenteraad ontvangen. Op grond van deze tussentijdse evaluatie is besloten de pilot met een jaar te verlengen. Andere aanpakken waarbij onderwijs en jeugdhulp samenwerken staan vermeld in 'Samen voor Ryan'. Vanaf het schooljaar 2019/2020 wordt onder andere samengewerkt met het RSG Tromp Meesters binnen een trajectvoorziening voor jongeren die thuis zitten (geen onderwijs volgen) of dreigen thuiszitter te worden. Deze nauwe samenwerking tussen jeugdhulp en onderwijs heeft als doel om de schoolgang van de jongeren te herstellen. Daarnaast starten we het project Forza waarbij we vrijwillige jeugdreclassering inzetten om een gedwongen maatregel te voorkomen wanneer een jongere met problematisch schoolverzuim de leerplichtwet overtreedt. Dit project is een samenwerking met RSG Tromp Meesters, de afdeling Leerplicht en Jeugdbescherming Overijssel.

Projecten/ investeringen Programmabegroting 2019-2022

Stand van zaken Bestedingsplan zoals opgenomen in de Programmabegroting 2019-2022

Stand van zaken projecten/investeringen Programmabegroting 2019-2022				
Omschrijving project/investering	Wordt de planning gehaald?	Wordt project/ investering uitgevoerd volgens het laatst vastgestelde projectplan?	Worden middelen ingezet overeenkomstig het laatst vastgestelde projectplan?	Is de investering/ het project gereed?
<i>Bestedingsplan PPN 2019-2022 (personele claims)</i>				
Externe projectleider integrale toegang	●	●	●	nee
<i>Aanvullend bestedingsplan:</i>				
Actieprogramma gezonde leefstijl	●	●	●	nee
Toegankelijker informatievoorziening Sociaal domein	●	●	●	nee
Versterken aanpak laaggeletterdheid	●	●	●	nee
Regenbooggemeente (vanaf 2020)	●	●	●	nee
Strategische agenda ouderen	●	●	●	nee
Inclusief wonen	●	●	●	nee
Minimabeleid	●	●	●	nee
Goede aansluiting ondersteuning en zorg	●	●	●	nee
Verward gedrag, wettelijke taak	●	●	●	nee

Toezicht WMO (rechtmatigheid), wettelijke taak	●	●	●	ja
Resultaatgerichte inkoop	●	●	●	nee
Transformatiebudget Sociaal domein	●	●	●	nee
NoordWestGroep	●	●	●	nee

Toelichting op de afwijking van de prognose: Actieprogramma gezonde leefstijl	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Er ligt een relatie met het sport- en beweegbeleid en het actieprogramma gezonde leefstijl dat ook onderdeel uitmaakt van het programma Mijn Steenwijkerland. Het sport- en beweegbeleid kan pas in september in de gemeenteraad worden behandeld. Dit kan leiden tot een onderuitputting van beschikbare budgetten voor 2019 omdat de periode van uitvoering korter is dan vooraf ingeschat.
Wat zijn de oorzaken?	Doordat het Wedstrijdplan leidde tot een aantal wijzigingen in de meerjarenbegroting is het sport- en beweegbeleid pas in september, na behandeling van de Perspectiefnota 2020, behandeld.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Door de latere start zou er in 2019 sprake kunnen zijn van onderuitputting. Indien dit het geval is, zal bij de jaarrekening gevraagd worden om een overheveling van het niet besteedde budget om het beleid te kunnen uitvoeren.
Welke maatregelen stellen we voor ?	Geen.

Nadere wijzigingen

Hieronder zijn financiële mutaties vermeld die niet in de programmabegroting zijn opgenomen en geen gevolg zijn van beleidsmatige keuzes.

Financiële mutatie nr. 1: Leerlingenvervoer	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Bij de jaarrekening 2018 was er sprake van een tekort van € 36.000 voor het leerlingenvervoer. Het gaat niet om een incidenteel tekort, ook voor 2019 is het budget van € 682.000 niet voldoende. Het te verwachten tekort voor 2019 is € 100.000.
Wat zijn de oorzaken?	De kosten hangen af van het aantal leerlingen dat moet worden vervoerd. Dit aantal wisselt per schooljaar. Daarnaast kan ook de bestemming wijzigen en daarmee de kosten. Bij de NJN 2017 is het budget nog verlaagd met € 112.000. In het schooljaar 2018-2019 (en deels ook voor 2019-2020) is er sprake van enkele leerlingen met een schoollocatie die relatief ver weg ligt waardoor de kosten hoger uitvallen.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er is sprake van een tekort van € 100.000.
Welke maatregelen stellen we voor?	Aangezien het leerlingenvervoer al zeer efficiënt en effectief is georganiseerd is het niet mogelijk om hier een verlaging van de kosten te realiseren. Een incidentele ophoging van het budget voor 2019 is dan de enig voor te stellen maatregel.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie nr. 2: Besteding GOAB budget	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Het GOAB (gemeentelijk onderwijs achterstandenbeleid) is in 2019 verhoogd van € 112.000 naar bijna € 700.000. Het is niet mogelijk dit extra budget al in 2019 uit te geven.
Wat zijn de oorzaken?	Er wordt momenteel hard gewerkt om het programma Samen voor Ryan om te zetten in uitvoeringsprojecten. Enkele projecten gaan vanaf het derde kwartaal 2019 van start. Het is niet mogelijk om het volledige budget in 2019 uit te geven.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Zie 'kansen en bedreigingen'.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Het is de verwachting dat er rond de € 500.000 over zal blijven op het budget. Dit geld valt niet automatisch vrij voor andere uitgaven, het rijk vraagt via de SISA verantwoording over de uitgaven. De uitgaven moeten zijn gedaan in het kader van het GOAB.
Welke maatregelen stellen we voor?	Het rijk geeft de mogelijkheid om niet-uitgegeven GOAB-gelden door te schuiven naar een volgend jaar. Hiervoor moet wel een bestemmingsreserve aangemaakt worden. Voorgesteld wordt dan ook een bestemmingsreserve 'GOAB-gelden' aan te maken.

Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.
--	-------

Financiële mutatie nr. 3: Kortdurende peuteropvang	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Net als voorgaand jaar wordt bij de kortdurende peuteropvang een overschot van € 210.000 verwacht.
Wat zijn de oorzaken?	Met ingang van 2018 is de wet Harmonisatie Kinderopvang van kracht. Vanaf dit moment hebben ouders ook voor peuteropvang recht op Kinderopvangtoeslag. De gemeente heeft met diverse aanbieders van peuteropvang een inkoopcontract afgesloten. De kosten vallen, mede door de Kinderopvangtoeslag aan ouders, lager uit dat in eerste instantie werd gedacht.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Het gaat hier om een structureel overschot van € 210.000.
Welke maatregelen stellen we voor?	In de PPN 2020-2023 is het budget voor kinderopvang vanaf 2020 structureel verlaagd met € 210.000. Dit eenmalige overschot is nodig voor het programma Samen voor Ryan. Het is dan wel noodzakelijk het restant eind 2019 over te hevelen naar 2020.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie nr. 4: Jeugdhulp	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De uitgaven in 2018 bedroegen € 10,6 miljoen. Het is de verwachting dat de uitgaven dit jaar op € 11,3 miljoen zullen uitkomen. Ondanks ophogingen van het budget bij de PPN betekent dit een tekort van € 600.000 (het budget is € 10,7 miljoen). Op dit moment is niet duidelijk of dit een structureel dan wel een incidenteel tekort is.
Wat zijn de oorzaken?	In de eerste helft van 2019 is een onderzoeksrapport naar de kosten van de jeugdhulp in 2018 opgesteld. In de eerste helft van 2019 is een stijging van het gebruik van de voorzieningen zichtbaar. Naar aanleiding van het rapport en de stijging van de voorzieningen is er een Plan van Aanpak stijgende kosten jeugdhulp gemaakt. Hieraan wordt vanaf het derde kwartaal 2019 gewerkt. Uitvoering van het plan zal overigens niet direct tot een kostendaling leiden. Aangegeven is dat de verwachting is dat hier minimaal 2 jaar voor nodig is. In de PPN 2020-2023 is het kostenverlagingseffect van € 250.000 meegenomen vanaf 2021. De reeds gedane uitgaven én de afgegeven beschikkingen lijken de uitgaven voor 2019 uit te gaan komen op € 11,3 miljoen. Overigens wordt een deel van de stijging veroorzaakt door de indexering van de tarieven (2% indexering komt neer op € 200.000).
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	De gemeente is het vangnet voor dié inwoners die niet zelf-/samenredzaam zijn. Als niet de juiste zorg of juiste hoeveelheid zorg ingekocht kan worden, bestaat de kans dat inwoners buiten of aan de rand van de samenleving komen te staan.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een incidenteel tekort van € 600.000.
Welke maatregelen stellen we voor?	Het dekken van het benodigde extra budget uit de reserve Sociaal Domein. De stand van de reserve is na deze uitname is € 854.000.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	De tekorten op de jeugdhulp blijven onderwerp van gesprek tussen gemeenten en het rijk dan wel de VNG.

Financiële mutatie nr. 5: Veilig Thuis	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Een tekort van € 100.000 in 2020. In 2019 kan het tekort worden opgevangen door een extra uitkering van het overschot van 2018.
Wat zijn de oorzaken?	In 2019 is er een nieuwe meldcode voor vermoedens van kindermishandeling gekomen. Hierdoor is er een stijging in het aantal meldingen in 2019 (t.o.v. 2018). Het aantal meldingen is met 35% gestegen. Het aantal adviezen door Veilig Thuis uitgebrachte adviezen met 31%. Uitgegaan was van een stijging van 5% voor zowel melding als adviezen. De stijging van het aantal meldingen en adviezen vraagt een grotere personele om de opgetreden wachtlijsten weg te werken.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er is sprake van een tekort van € 100.000 in 2020.

Welke maatregelen stellen we voor?	Ambtelijk wordt er scherp gelet op de uitvoeringsorganisatie van Veilig Thuis. Indien er ontwikkelingen zijn waarmee de kosten verlaagd kunnen worden, dan zullen deze zeker meegenomen worden. Op dit moment wordt voorgesteld het extra benodigde budget in de begroting 2020 – 2023 mee te nemen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	De stijging is een resultaat van de invoering van de verbeterde meldcode in 2019.

Financiële mutatie nr. 6: Uitkeringen participatiewet	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Het klantenbestand voor de Participatiewet en IOAW/Z is na de 1e wijziging van de begroting 2019 IGSD bijgesteld naar een gemiddeld aantal van 710 uitkeringen over 2019. Hoewel het aantal sinds 1 januari wel gedaald is, is de daling niet van die omvang dat de doelstelling gehaald zal worden. Gelet op de geringere daling in het eerste halfjaar 2019 wordt het gemiddeld klantenaantal nu geschat op 727. Dat is 17 klanten meer dan de gewijzigde begroting 2019. Tevens zijn de gemiddelde kosten per uitkering hoger dan geraamd. In totaal gaat het voor beide onderdelen samen om € 310.000. Daarnaast gaan steeds meer mensen aan het werk met een zogeheten loonkostensubsidie. Ook dit bedrag moet ten laste gebracht worden van dit budget. De IGSD heeft hiervoor geen bedrag in de begroting 2019 opgenomen. De raming is dat het voor 2019 om een bedrag gaat van € 500.000. In totaal bedragen de extra kosten € 810.000.
Wat zijn de oorzaken?	Een tegenvallende uitstroom naar betaald werk en het niet meenemen van een bedrag in de begroting voor loonkostensubsidie.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	De taakstelling voor wat betreft de daling van het uitkeringsbestand wordt niet gehaald.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een nadeel in onze begroting van € 810.000. De loonkostensubsidie kan met ingang van het jaar 2020 opgevangen worden in de lopende begroting, omdat het aantal geraamde uitkeringen waarschijnlijk lager uitvalt dan geraamd.
Welke maatregelen stellen we voor?	Aanpassen van de begroting 2019.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Opheffing van de IGSD per 1-1-2020.

Financiële mutatie nr. 7: Project laaggeletterden	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In het collegeprogramma is de bestrijding van laaggeletterdheid een belangrijk onderdeel. In de begroting 2019 is dan ook voor 4 jaar een structureel bedrag van € 183.000 meegenomen. Het beschikbare budget zal niet volledig uitgegeven worden in 2019. Hoeveel er overblijft is op dit moment nog niet aan te geven.
Wat zijn de oorzaken?	Er is in de eerste helft van 2019 hard gewerkt aan het opstarten van diverse trainingen en cursussen. Uitgaven worden pas vanaf juli gedaan. Dit heeft erin geresulteerd dat het beschikbare budget voor 2019 niet volledig lijkt te worden uitgegeven.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Het gaat hier om eenmalig overschot.
Welke maatregelen stellen we voor?	Het gaat hier om een doorlopend project van 4 jaar. Bij de jaarrekening wordt voorgesteld om het dan blijvende overschot door te schuiven naar het jaar 2020.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Actualiteiten en kansen/uitdagingen met betrekking tot dit programma

Actualiteiten:

Stijgend gebruik jeugdhulp en Wmo

In 2019 is er hard gewerkt om beter inzicht te krijgen in de stijgende kosten binnen het sociaal domein met name de Jeugdhulp en de Wmo. Beide analyses bieden goede handvaten om beter grip te krijgen om het gebruik van de jeugdhulp en de maatwerkvoorzieningen in de Wmo. Desondanks zien we in het eerste half jaar van 2019 een stijging van het gebruik van onze voorzieningen. Het plan van aanpak Jeugdhulp is – nadat deze is besproken in uw gemeenteraad – ter hand genomen. We verwachten minimaal twee jaar nodig te hebben om uitvoering te geven aan alle maatregelen in het plan van aanpak en deze te borgen in het primaire werkproces. Het plan van aanpak loopt daarom van 1 juli 2019 t/m 31 december 2021. Naar aanleiding van de analyse naar het gebruik van maatwerkvoorzieningen Wmo wordt er gekeken of er aanvullende maatregelen nodig zijn om het gebruik te stabiliseren en bij voorkeur te verminderen. Een bijkomende ontwikkeling in de Wmo is de invoering van het abonnementstarief door het rijk. Onder

meer hierdoor is er sprake van een stijging in de vraag naar schoonmaakondersteuning. Het gebruik van de voorzieningen in de Jeugdhulp en de Wmo wordt maandelijks gemonitord, waardoor de effectiviteit van de voorgestelde maatregelen snel inzichtelijk gemaakt kunnen worden.

Doorontwikkeling inkoopmodel jeugdhulp

In de regio werkt de gemeente Steenwijkerland samen met tien andere gemeenten in het kader van jeugdhulp. Per 1 januari 2018 is er een nieuw inkoopmodel in werking getreden met een resultaat gerichte financiering. Dit betekent dat we in het *middensegment* met trajectfinanciering werken, waarbij zorgaanbieders bij de start van een traject 70 procent gefinancierd krijgen en na het behalen van het vooraf vastgestelde resultaat de overige 30 procent. Voor de zwaardere zorg is het *topsegment* ontwikkeld waarbij nog werd gewerkt met p x q-financiering. Binnen de regio wordt het inkoopmodel doorontwikkeld, waarbij zowel de lichtere als de zwaardere zorg op dezelfde wijze gefinancierd wordt. In principe blijven we werken met resultaatgerichte financiering (op basis van vooraf gestelde doelen). De trajecten die worden ingezet worden uiteindelijk afgerekend via p x q, waarbij q een maandbedrag kan zijn of een uurtarief. Er komt daarnaast een cliëntgebonden budgetplafond. Voor heel specifieke zorg blijven de trajectbedragen bestaan. Hierbij valt te denken aan FACT (intensieve ambulant behandelaanbod, combinatie van psychiatrische behandeling en begeleiding), IOG (intensieve orthopedagogische gezinsbehandeling) of dyslexie. Het is de bedoeling dat er ook mogelijkheden komen voor een gezinsbudget. Eind 2019 wordt hierover een definitief besluit genomen.

Veilig Thuis

Eind juli/begin augustus 2019 bent u geïnformeerd over de ontstane situatie bij Veilig Thuis. In de regio IJsselland is er – door invoering van de verbeterde meldcode - in het eerste kwartaal van 2019 een stijging van het aantal meldingen waar te nemen van 35 procent ten opzichte van het gemiddelde van 2018. Het aantal adviezen is met 31 procent gestegen ten opzichte van het gemiddelde in 2018. En dit terwijl er een stijging van 5 procent was voorzien en het extra geld voor de effecten van de wet meldcode ook is gebaseerd op een stijging van 5 procent. Ook in de gemeente Steenwijkerland is er een stijging van meldingen bij Veilig Thuis. Het college heeft uw raad geïnformeerd over de inzet van het overschot 2018 om extra capaciteit in 2019 mogelijk te maken, zodat de achterstand bij Veilig Thuis ingelopen kon worden en de wachtlijst niet verder stijgt. De verwachting is dat er voor 2020 ook extra capaciteit (en budget) benodigd is om de stijging in het aantal meldingen binnen de wettelijke termijnen te kunnen verwerken. Op dit moment worden er diverse scenario's (ambtelijk) uitgewerkt en onderzocht. De verwachting is dat hierover in september 2019 meer duidelijk is. Dit scenario moet - na accordering door de bestuurders van de 11 gemeenten - opgenomen in de programmabegroting 2020 – 2023 (via de NJN)

Wet Inburgering 2021

Per 1 januari 2021 verandert de Wet Inburgering. Enkele hoofdlijnen van deze verandering zijn:

- De regio komt (weer) bij de gemeente te liggen
- Er komt een breder aanbod aan inburgeringsroutes
- De eerste 6 maanden worden statushouders financieel ontzorgd.

Doordat de regio van de uitvoering van de Wet Inburgering 2021 weer bij de gemeente komt te liggen, krijgen we meer grip op de voortgang van individuele inburgeringstrajecten. Dit maakt dat ook de ondersteuning van inburgeraars breder en meer integraal opgezet kan worden. De financiële consequenties van deze veranderende verantwoordelijkheid voor de gemeente wordt momenteel doorberekend door het Rijk.

Doordecentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang (Wmo)

Eerder bent u geïnformeerd over de doordecentralisatie van het beschermd wonen en de maatschappelijke opvang per 2021 en de invoering van een nieuw verdeelmodel voor de financiën. Inmiddels is duidelijk geworden dat de overgang naar gemeenten over een periode van 10 jaar zal plaatsvinden, waarbij vanaf 2022 gefaseerd wordt overgestapt naar een nieuw verdeelmodel. Het onderdeel maatschappelijke opvang (daklozenopvang) wordt voorlopig niet gedecentraliseerd, maar meegenomen ter afweging bij een eerste tussenevaluatie van de decentralisatie na vier jaar. Regionale samenwerking wordt na de decentralisatie een verplichting. In het licht van de transformatieopgaven blijven we in de regio IJssel-Vecht de komende periode actief inzetten op de beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis en van regionale naar lokale invulling van de maatschappelijke opgaven.

Nieuwe leverancier hulpmiddelen Wmo

De overeenkomst voor het leveren van Wmo hulpmiddelen met de huidige leverancier wordt vroegtijdig beëindigd. Na meerdere signalen van onze inwoners over het niet nakomen van onder andere levertijden, correct en tijdig uitvoeren van reparaties en afhandeling van klachten, hebben wij dit gemeld bij de leverancier en gevraagd om verbetering. Dit is helaas niet gelukt en daarom hebben wij besloten het contract vroegtijdig op te zeggen en op 1 mei 2019 te starten met een aanbesteding.

Per 1 november 2019 neemt de nieuwe leverancier het leveren van WMO hulpmiddelen over van de huidige leverancier. De nieuwe leverancier neemt alle uitstaande middelen over.

Kansen:

Transformatieakkoord jeugdhulp

Samen met de grootste jeugdhulpaanbieders in onze gemeente willen we onderzoeken welke concrete mogelijkheden er zijn om de transformatie samen vorm te geven. Analoog aan het lokaal educatief akkoord Samen voor Ryan, zullen we in overleg treden met de grootste aanbieders van jeugdhulp om te kijken of we afspraken kunnen maken over de transformatie. Van belang hierbij is dat we erkennen dat niet één van de partijen beschikt over alle kennis en instrumenten om het probleem op te lossen (gezamenlijkheid is een voorwaarde).

Versterken preventie

Belangrijk onderdeel van de transformatie is het versterken van preventie. In het akkoord Samen voor Ryan wordt een groot aantal vernieuwende en preventie aanpakken afgesproken. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden om in pilotvorm te experimenteren met het versterken van de opvoedondersteuning in voorveld, onder meer door gebruik te maken van het gedachtengoed van positieve gezondheid.

Uitdagingen:

Ontwikkeling kosten jeugdhulp en Wmo

Het stijgende gebruik van jeugdhulp en maatwerkvoorzieningen en de onzekerheid over de omvang van de toekomstige budgetten leiden tot de uitdaging om grip te krijgen op de kosten, met behoud van kwaliteit van zorg. Hiervoor is het *plan van aanpak stijgende kosten jeugdhulp* opgesteld waarin benoemd staat langs welke lijnen deze uitdaging het hoofd bieden.

Mijn Steenwijkerland

Prognoses:

● = op koers

■ = specifieke aandacht vereist

▲ = er zijn problemen

X = geen gegevens bekend

Inleiding

We willen dat mensen graag in Steenwijkerland wonen. Daar is het aangenaam leven in een gezonde, groene en verzorgde omgeving met goede voorzieningen, verspreid over de gemeente en een goede bereikbaarheid voor iedereen. Een gemeente met een rijk verenigingsleven, waar zelfontplooiing wordt gewaardeerd en gestimuleerd, net als eigen initiatief.

We zien dat de leefbaarheid verandert en soms onder druk komt te staan, onder andere als gevolg van demografische en economische trends en ontwikkelingen. Creatieve oplossingen zijn blijvend nodig om vitale kernen en wijken te behouden met oog voor de eigen identiteit en cultuur.

Vitale kernen en wijken voor iedereen, met speciale aandacht voor de woonmogelijkheden van onze jongeren en ouderen. Er is ruimte voor eigen initiatief, zelfregie en samenwerkingsvormen die de lokale samenhang ondersteunen. De gemeente heeft, als participerende overheid, een actief faciliterende en ondersteunende rol.

Stand van zaken:

Verbeteren fietspaden

Er ligt een technisch plan voor de aanpak van de 12 fietspaden die zijn opgenomen in het programma DBT (Duurzaam en Beleefbaar Toerisme) (Oldemarktseweg-Willemsoord, Willemsoord-Wolvega, Kalenberg Noord-Zuid, Fietspad Jonenpad in Dwarsgracht, Fietspad Heuvenpad in Kalenberg, Steenwijk-Ossenzijl, Kalenbergerpad te Kalenberg, Ottersgooi-Oude Kerkweg te Dwarsgracht, Wanneperveen- Giethoorn, Markeweg-Driewegsluis te Ossenzijl, Belterweg te Beltschutsloot). De fietspaden langs de Steenwijkerweg in Willemsoord, als onderdeel van het project Herinrichting Steenwijkerweg Willemsoord, zijn in voorbereiding. Ook met de voorbereiding van de fietspaden Kalenberg Noord, Kalenberg Zuid en Heuvenweg is inmiddels gestart. Door onduidelijkheid over de nieuwe regelgeving rondom de stikstofdepositie en daarmee de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), lopen we naar verwachting vertraging op bij de aanpak van een aantal andere fietspaden.

Slimme en duurzame mobiliteit

Met ingang van 2018 zijn wij gestart met het realiseren van onze ambitie om te komen tot duurzame mobiliteit. Wij hebben de visie "Steenwijkerland in beweging, een mobiliteitsvisie vanuit OV perspectief" opgesteld. Wij hebben ervoor gezorgd dat de essentie daarvan is opgenomen in het aanbestedingsdossier voor de nieuwe OV concessie voor onze regio. Verder starten wij met de revitalisering van fietsroutes (zie vorige punt). Ook zijn wij een aanbesteding gestart om ons bedrijfswagenpark te verduurzamen door te kiezen voor zero emissie auto's en plaatsen wij in de gemeente extra laadpalen voor elektrische auto's.

Er ontbreekt echter nog een overkoepelende visie om te komen tot duurzame mobiliteit en de maatregelen en acties die nodig zijn om de geformuleerde doelstellingen en ambities uit de visie waar te maken. Daarom is door ons in het coalitieakkoord opgenomen dat wij een Strategische Mobiliteitsvisie gaan opstellen. Daar zijn wij in mei 2019 mee gestart. Het proces bestaat uit drie fases: 1. Uitgangspunten en ambities, 2. Mobiliteitsvisie en 3. Mobiliteitsagenda.

Het jaar 2019 wordt gebruikt voor inhoudelijke werkzaamheden en afstemming met stakeholders, bestuur en politiek. Inspraak en besluitvorming is voorzien in het eerste kwartaal van 2020. Dan wordt duidelijk waar we accenten willen leggen en wat er nodig is om de visie te realiseren.

In het proces worden alle relevante stakeholders betrokken alsmede de G1000 en het bewonerspanel.

Vertegenwoordigers van buurt-, wijk- en dorpsraden alsmede ondernemersverenigingen, VVN, participatieraad en G1000 werkgroep zijn/worden uitgenodigd voor Themasessies Mobiliteit. Het bewonerspanel krijgt de mogelijkheid om digitaal een bijdrage te leveren.

Toegankelijkheid van openbare ruimte wordt beter

In 2019 wordt het onderzoek naar de toegankelijkheid van de openbare ruimte afgerond. Het onderzoeksrapport wordt begin 2020 aangeboden aan de raad. Na het onderzoek wordt een uitvoeringsplan opgesteld voor de knelpunten.

Goede en duurzame schoolgebouwen

School 't PuzzelsTuk & Dorpshuis Tuk

Het jaar 2020 wordt gebruikt voor de voorbereiding en aanbesteding van de school en het dorpshuis. Tevens staat de verplaatsing van de scouting in 2020 op de planning om deze locatie geschikt te maken voor de school en het dorpshuis.

Een voorzichtige planning, mede afhankelijk van de bestemmingsplanprocedure van de nieuwe locatie van de scouting, geeft zicht op een nieuwe school en dorpshuis in de zomer van 2021.

Scouting Tuk

Om de nieuwe school en het dorpshuis op de huidige locatie van de scouting mogelijk te maken, moet de scouting verplaatsen. Inmiddels is gestart met de voorbereidingen om dit in 2020 te realiseren.

Samenlevingsschool De Lisdodde Wanneperveen

Het jaar 2020 wordt gebruikt voor de voorbereiding van de nieuw te bouwen school. Het eerste half jaar van 2020 is gepland voor het opstellen van een programma van eisen. In de tussentijd wordt gewerkt aan het geschikt krijgen van de nieuwe locatie. Hier moet een uitgebreide bestemmingsplanprocedure voor doorlopen worden. Een voorzichtige planning, mede afhankelijk van de bestemmingsplanprocedure voor de eventuele nieuwe locatie, geeft zicht op een nieuwe school in 2022.

Emma- en Frisoschool, De Gagels Steenwijk

Het jaar 2020 wordt gebruikt voor de voorbereiding van de nieuw te bouwen school. Het eerste half jaar van 2020 is gepland voor het opstellen van een programma van eisen. In de tussentijd wordt gewerkt aan het geschikt krijgen van de nieuwe locatie. Een voorzichtige planning, mede afhankelijk van de bestemmingsplanprocedure voor de eventuele nieuwe locatie, geeft zicht op een nieuwe school in 2022.

RSG/CSG Eekeringe Steenwijk

Na afronding van het onderzoek hoe e.e.a. stedenbouwkundig ingepast kan worden, waarbij de consequenties voor de financiën én planning ook duidelijk worden, wordt begin 2020 start met de voorbereiding om te komen tot uitbreiding van de Eekeringe.

Nieuwbouw school Giethoorn (geen onderdeel van het IHP)

Wat betreft de school in Giethoorn is het bestemmingsplan inmiddels vastgesteld. Het schoolbestuur (de bouwheer) is in voorbereiding met het ontwerp en de nadere uitwerking. De kostenraming van het voorlopig ontwerp valt hoger uit dan het in 2016 beschikbaar gestelde krediet. In basis de verantwoordelijkheid van het schoolbestuur, echter gezamenlijk toetsen we of de vooraf gestelde uitgangspunten in de praktijk juist blijken te zijn, en of aanpassingen noodzakelijk zijn.

IHP fase 2

In 2020 wordt een 'start' met de voorbereiding van fase 2 van het IHP gemaakt. Fase 2 loopt van 2021 - 2024. De volgende scholen komen in fase 2 aan de orde:

- KC (Kind Centrum) Willem Alexander, Steenwijk (renovatie)
- KC (Kind Centrum) De Wiedekieker en GBS Eben Haezer, Sint Jansklooster, samen onder één dak (nieuwbouw)
- KC (Kind Centrum) De Schutsluis, Blokzijl (renovatie)
- VO (Voortgezet Onderwijs) Lijsterbesstraat, Steenwijk (renovatie)

Stimulerende omgeving voor sport en cultuur

In het najaar van 2019 wordt het sport- en beweegbeleid behandeld in de raad. Wanneer dit is goedgekeurd, vormt het de basis van het Steenwijkerlands Sportakkoord. We zitten tot die tijd niet stil. Vooruitlopend op groen licht van de gemeenteraad is een externe Sportformateur al voorbereidingen aan het treffen voor het uiteindelijke akkoord, zodat we na de vaststelling snel aan de slag kunnen met de uitvoering van de ambities.

Versterken biodiversiteit

Het plan van aanpak Biodiversiteit is inmiddels gereed. Onderdeel van deze aanpak is samen met onze inwoners en andere betrokken partijen (bv. LTO en Natuurmonumenten) plannen maken voor het versterken van de biodiversiteit in Steenwijkerland. Dit najaar organiseert de gemeente een bijeenkomst waarin met alle belangstellenden aan de slag wordt gaan met het thema biodiversiteit. Tijdens deze bijeenkomst worden gezamenlijke ideeën en plannen ontwikkeld voor het versterken van de biodiversiteit in Steenwijkerland. Na deze middag maken we op basis van de opgehaalde ideeën en plannen een concreet programma, dat we in het voorjaar van 2020 samen met onze inwoners gaan uitvoeren. De deelnemers die hebben aangegeven mee te willen denken over de biodiversiteit in Steenwijkerland, ontvangen een persoonlijke uitnodiging voor deze bijeenkomst.

Een passende woning voor jong & oud

In Steenwijkerland is de komende jaren nog sprake van een lichte toename van het aantal huishoudens. Wel worden de huishoudens kleiner, neemt het aantal ouderen toe en het aantal jongeren af. Voor starters op de woningmarkt blijft het soms lastig de financiering rond te krijgen. Wel zijn er, relatief gezien, voldoende voor starters geschikte, betaalbare woningen in Steenwijkerland.

Vergrijzing zien we als kans

De komende jaren verandert de samenstelling van het aantal huishoudens. De grootste verandering is dat mensen ouder worden. Dit leidt tot vergrijzing en biedt ook kansen. De inventarisatie naar kansen voor vergrijzing met inwoners, zorg en ondernemers wordt momenteel uitgevoerd door studenten van de Hanze Hogeschool. Naar verwachting wordt het in oktober 2019 afgerond. Na de inventarisatie wordt een uitvoeringsplan opgesteld.

Nieuwe sociale huurwoningen, ook in de noordelijke kernen

In juli 2018 is door de woningcorporaties een gezamenlijk investeringsplan opgesteld voor de toevoeging van sociale huurwoningen in Steenwijkerland. Wetland Wonen is voornemens tot 2023 circa 45 nieuwe sociale huurwoningen toe te voegen in de noordelijke kernen Scheerwolde, Kuinre, Willemsoord en Oldemarkt. In Steenwijk wordt de nieuwbouwopgave gedeeld door Woonconcept en Wetland Wonen. Tot 2023 worden hier circa 128 nieuwe sociale huurwoningen toegevoegd, waarvan 66 door Woonconcept en 62 door Wetland Wonen. De potentiële woningbouwlocaties voor het bouwen van deze woningen, zoals opgenomen in bovengenoemd investeringsplan, worden momenteel op haalbaarheid onderzocht omdat het bestemmingsplan moet worden gewijzigd. Mocht er sprake zijn van beperkingen dan zullen alternatieve locaties in beeld moeten worden gebracht. In de Woldmeenthe in Steenwijk en in Scheerwolde wordt met Wetland Wonen al toegewerkt naar planvorming. In de periode 2023 tot 2028 zullen locaties nodig zijn voor nog eens 15 sociale huurwoningen in de noordelijke kernen en 62 in Steenwijk.

Stand van zaken doelen en beoogde resultaten

Thema: Aantrekkelijke en veilige leefomgeving

Doel	Mensen voelen zich mede-eigenaar van de leefomgeving
Resultaten	- Beheer en/of onderhoud van de openbare ruimte door (groepen van) inwoners wordt toegejuicht. We ondersteunen jaarlijks tenminste één gezamenlijk aangedragen en substantieel bewonersinitiatief; - In samenspraak met de kernen en wijken krijgt het gebiedsgericht werken handen en voeten. In 2020 start een pilot waarin een aantal pbw's inspraak krijgt in de prioritering van het uitvoeringsprogramma openbare ruimte voor hun gebied.
Prognose	
Toelichting	<u>Substantieel bewonersinitiatief</u> In 2019 is het Tuttelpark gerealiseerd. Een plan dat is ontwikkeld op initiatief van de inwoners van de wijk, waarbij de gemeente ondersteuning heeft geboden bij het ontwerp en de realisatie. De bewoners verzorgen zelf het onderhoud van het park.

Doel	Inwoners en bezoekers waarderen de openbare ruimte
Resultaten	- De integrale visie openbare ruimte (IVOR) wordt in 2019 geactualiseerd. Actuele thema's als klimaat, biodiversiteit, vergrijzing, participatie en beweging krijgen hierin een duidelijke plek; - We passen gedifferentieerd onderhoud toe in het openbaar groen, bijvoorbeeld door in overleg met pbw's bepaalde plaatsen bloemrijk in te richten; - In 2022 is tenminste 60% van het bermbeheer gericht op biodiversiteit (in 2018 40%).
Prognose	

	
Toelichting	<u>IVOR</u> In het najaar wordt gestart met de actualisatie van de Integrale Visie op de Openbare Ruimte (2007). Afronding 2020. <u>Gedifferentieerd onderhoud in openbaar groen</u> Na vaststelling van de geactualiseerde IVOR, volgt de actualisatie van de Beleidsnota Groen (2005). Een van de aandachtspunten bij de actualisatie is de aansluiting op de omgevingsvisie en het omgevingsplan (2007). <u>Bermbeheer</u> Op dit moment is het percentage ecologisch beheerde berm niet gestegen. Het lag in de verwachting dat de kosten voor het verwerken van het verzamelde gras zouden dalen, bijvoorbeeld door het verzamelde gras in te zetten als grondstof voor productie van meubelplaat, karton of andere gebruiksdoeleinden. De ontwikkelingen op dit gebied gaan minder snel dan verwacht.

Doel	Behoud cultuur en eigen identiteit
Resultaten	▪ Behoud van ontmoetingsplekken (dorpshuizen en multifunctionele centra). Geen van deze voorzieningen sluit de deuren; ▪ Duurzaam landschapsbeheer: de pilot Willemsoord, waarbij inwoners, gemeente en provincie samenwerken aan duurzame streekeigen inrichting, krijgt vervolg in andere kernen/wijken; ▪ Beschoeiingen worden waar mogelijk omgezet in natuurlijke oevers. Waar dit niet kan, worden deze op een duurzame en streekeigen wijze vormgegeven. ▪ In Giethoorn worden ca. 40 bruggetjes/vonders vervangen. ▪ Gedifferentieerde welstand is in 2019 ingevoerd.
Prognose	
Toelichting	<u>Behoud van ontmoetingsplekken</u> Dorpshuizen, wijkcentra en multifunctionele centra zijn allemaal in eigendom van stichtingen en verenigingen die hun eigen exploitatie voeren. Op dit moment zijn er geen exploitatieproblemen bekend die het voortbestaan van de ontmoetingsplaatsen bedreigen. Mochten er wel problemen zijn, gaan we met elkaar in overleg over ondersteuning zodat het desbetreffende bestuur op eigen kracht voort kan. <u>Duurzaam landschapsbeheer</u> De pilot Langjarig Beheer Landschap Willemsoord met de oplevering van een zgn. Bidbook is in een afrondende fase. De ambitie is om dit Bidbook in 2020 in uitvoering te brengen. In 2020 worden de mogelijkheden in andere gebieden in Steenwijkerland verkend. <u>Beschoeiingen</u> De afgelopen periode is de beschoeiing in het gebied Giethoorn aangepakt. Bij deze gebiedsgerichte aanpak is rekening gehouden met het karakter en de uitstraling van het gebied. Daar waar mogelijk zijn beschoeiingen omgezet in natuurlijke oevers. Daar waar dit niet mogelijk was, is gekozen voor streekeigen duurzame beschoeiing. Om deze aanpak is zijn geheel uit te voeren, zijn middelen van 2020 naar voren gehaald. Dat maakt dat er in 2020 slechts budget is voor incidentele (herstel)werkzaamheden. Door onduidelijkheden rond de Programma Aanpak Stikstof (PAS) kunnen nieuwe beschoeiingprojecten in gevaar komen of vertraging oplopen. Het is niet duidelijk wanneer de nieuwe regelgeving gereed is. <u>Bruggen</u> In het kader van de Gebiedsgerichte Aanpak Giethoorn worden in de periode 2019-2022 ca. 40 bruggetjes/vonders vervangen. De onduidelijkheid rondom het Programma Aanpak Stikstof (PAS, uitspraak Raad van State), kan ook gevolgen hebben voor deze vervangingen. Door het niet verkrijgen van de benodigde vergunning (natuurwet provincie) kan dit leiden tot vertraging en hogere kosten. <u>Gedifferentieerde welstandsbeleid</u>

	Eind 2019/begin 2020 zal het nieuwe welstandsbeleid aan de gemeenteraad ter vaststelling worden aangeboden. Met het nieuwe beleid wordt er beter maatwerk geleverd. Eenvoudiger en minder toetsing waar het kan, maar ook bescherming op maat van waardevolle kenmerken/karakteristieken en beschermde stads- en dorpsgezichten. De regels/criteria voor de percelen waarvoor een eenvoudige toetsing gaan gelden zijn klaar. Op dit moment wordt er gewerkt aan de regels/criteria voor de percelen die liggen in gebieden met een cultuurhistorische waarde (bijvoorbeeld oude dorpslinten). Tot slot zullen de regels/criteria voor de beschermde stads- en dorpsgezichten worden geschreven. De nota zal digitaal worden ontsloten. Inwoners zullen door een klik op hun perceel de geldende regels te zien krijgen. Hierbij wordt ook gekeken naar de Omgevingswet die wordt ingevoerd zodat het nieuwe beleid zoveel mogelijk aansluit bij deze nieuwe wetgeving.
--	--

Doel	Veilige kernen en wijken
Resultaten	- De verkeersveiligheid in Steenwijkerland neemt toe ten opzichte van 2017. We inventariseren in 2019 de knelpunten en komen met een plan van aanpak hoe deze op te lossen; - In 2019 wordt een vervolgonderzoek uitgevoerd naar de haalbaarheid van een ontsluitingsweg Blokzijl en wordt er een besluit genomen over de realisatie; - Een pilot Openbare Verlichting met de Stichting Innovatie Lokaal wordt in de periode 2019–2020 uitgevoerd.
Prognose	● ● ●
Toelichting	<u>Verkeersveiligheid</u> Er zijn twee locaties waar zich in de afgelopen periode meerdere ongevallen hebben voorgedaan. Voor de rotonde Eesveenseweg-Middenweg en de kruising Gasthuisdijk-de Klosse worden plannen uitgewerkt om de verkeersveiligheid te verbeteren. Afhankelijk van de omvang van de plannen wordt de uitvoering in 2020 of 2021 opgepakt. Hiervoor zijn nog geen middelen gereserveerd. <u>Vervolgonderzoek haalbaarheid ontsluitingsweg Blokzijl</u> Het vervolgonderzoek naar een nieuwe ontsluitingsweg voor Blokzijl is afgerond. In de programmabegroting 2020-2023 is gekozen voor alternatieve maatregelen om het (zware) verkeer door Blokzijl te beperken. Er zijn geen middelen gereserveerd voor een nieuwe ontsluitingsweg. <u>Pilot met Stichting Innovatie Lokaal</u> In het najaar wordt in een pilot slimme verlichting geplaatst op het Voorpoortplein in Vollenhove.

Thema: Wonen	
Doel	Vergrijzing als kans
Resultaten	- Inventarisatie kansen vergrijzing met inwoners, zorg en ondernemers in 2019-2020; - Vertaling kansen in uitvoeringsplan 2020-2022.
Prognose	● ●
Toelichting	Naar verwachting is het rapport eind oktober klaar.

Doel	Realistische groei woningbouw Steenwijkerland
Resultaten	- In 2020 ligt er een helder planologisch kader voor het toevoegen en splitsen van woningen in kernen en buitengebied ter verwerking in het Omgevingsplan; - In 2019 wordt een uitvoeringsprogramma woningbouw ontwikkeld voor kernen met een woningvraag op basis van woonbehoefte in gemeentelijke woonvisie en in samenwerking met inwoners; - In 2019 ligt er een gedragen investeringsplan sociale huur voor de noordelijke kernen en Steenwijk, met een toevoeging van nieuwbouw in de kernen Kuinre, Scheerwolde, Oldemarkt, Willemsoord en Steenwijk.
Prognose	● ● ●

Toelichting	▪ Het planologisch kader voor het toevoegen en splitsen van woningen in het buitengebied is in 2019 gereed gemaakt. Het planologisch kader voor de kernen is in ontwikkeling; ▪ In 2019 is een plan van aanpak opgesteld om tot realistische woningbouw te komen in de kernen van Steenwijkerland. Dit plan van aanpak wordt de komende jaren uitgevoerd; ▪ In 2019 is, op basis van het investeringsplan voor de noordelijke kernen en Steenwijk, gestart met nader locatieonderzoek voor het realiseren van de sociale huurwoningen, o.a. in Scheerwolde en Steenwijk. Onderzoek naar de overige locaties volgt.
--------------------	--

Doel	Een passende woning voor iedereen
Resultaten	▪ Het aantal sociale huurwoningen in Steenwijkerland blijft tenminste gelijk aan het niveau van 2017; ▪ Prestatieafspraken Steenwijkerland 2018-2022 met de woningcorporaties worden conform uitgevoerd; ▪ In 2019 wordt onderzoek uitgevoerd naar de behoefte aan en mogelijkheden voor duurzame en betaalbare woningen voor jongeren (koop en huur) en experimentele (beschutte) woonvormen voor ouderen en specifieke kwetsbare doelgroepen en wordt een plan van aanpak ontwikkeld; ▪ Voor drie pilots inclusief wonen is in 2019 een plan van aanpak ontwikkeld dat in de jaren daarna wordt uitgevoerd; ▪ Regeling startersleningen blijft behouden en we onderzoeken de toegevoegde waarde van een regeling blijversleningen met als doel dat ouderen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen; ▪ De mismatch in de vraag en het aanbod wonen en zorg is in beeld in 2019 en een plan van aanpak in 2020, ontwikkeld in samenwerking met zorginstellingen en huisvestende partijen (zoals bijvoorbeeld woningbouwcoöperaties). ▪ Huisvesting statushouders conform taakstelling.
Prognose	
Toelichting	<u>Sociale huurwoningen</u> Met de woningcorporaties is afgesproken dat het aantal sociale huurwoningen in Steenwijkerland gelijk blijft. Doordat sinds de indeling van de werkgebieden van woningcorporaties in woningmarktregio's in Steenwijkerland de afgelopen jaren minder is geïnvesteerd en de uitvoering van het investeringsplan sociale huur noordelijke kernen en Steenwijk voorbereidingstijd vraagt, ligt de huidige sociale huurwoningvoorraad in aantallen momenteel een 20-tal woningen lager dan in 2017. De afspraak met de woningcorporaties is dat dit de komende jaren wordt aangevuld. Dit wordt jaarlijks gemonitord in de cyclus van de prestatieafspraken. <u>Prestatieafspraken Steenwijkerland 2018-2022 met de woningcorporaties</u> De uitvoering van de Prestatieafspraken Steenwijkerland 2018-2022 wordt jaarlijks in het voorjaar gemonitord en elk najaar wordt een nieuwe jaarschijf opgesteld. <u>Onderzoek behoefte mogelijkheden voor duurzame en betaalbare woningen voor jongeren</u> In 2019 is onderzoek uitgevoerd naar de woonbehoefte van jongeren en ouderen in Wanneperveen. Het ontwikkelen van nader onderzoek voor de huisvesting van jongeren, ouderen en kwetsbare doelgroepen is vanaf 2020 enerzijds onderdeel van het plan van aanpak woningbouw kernen, anderzijds van het plan van aanpak huisvestingsopgave wonen en zorg. <u>Pilots inclusief wonen</u> Voor de pilots 'inclusief wonen' in Vollenhove (Nieuw Clarenberg), Steenwijk (Zonnekamp) en Wanneperveen (Perelaar) is in 2019 een procesmanager aangenomen door de samenwerkende zorginstellingen, corporatie en gemeente. <u>Onderzoek Blijversleningen</u> De toegevoegde waarde van een regeling Blijversleningen wordt in 2019 onderzocht in samenhang met een evaluatie van de regeling Lang zult u Wonen en de uitkomsten van het rapport Wonen en Zorg dat in juli 2019 is opgeleverd. De evaluatie wordt uitgevoerd door een student toegepaste

	gerontologie van de Hogeschool Windesheim en wordt afgerond in januari 2020. De raad wordt in het najaar van 2019 over het proces geïnformeerd met een informatienota. <u>Mismatch in de vraag en het aanbod wonen en zorg</u> In 2019 is de huisvestingsopgave wonen en zorg in opdracht van de gemeente geïnventariseerd door bureau Companen in samenwerking met de zorginstellingen en woningcorporaties in de gemeente. De resultaten uit dit onderzoek dienen als input voor beleid en de woningprogrammering van de gemeente, voor de prestatieafspraken met de woningcorporaties en als afwegingskader voor huisvestingsinitiatieven op het gebied van wonen en zorg. Voor de komende jaren wordt een uitvoeringsagenda opgesteld voor de opgaven uit het rapport. <u>Huisvesting statushouders</u> De taakstelling voor de huisvesting van statushouders bedraagt voor 2019 het huisvesten van 30 personen: 15 personen in de eerste helft van 2019 en 15 personen in de 2^e helft. De statushouders zijn verspreid over de gemeente gehuisvest, in o.a. Blokzijl, Vollenhove, Steenwijk en Giethoorn. Specifieke aandacht wordt daarnaast vereist voor de doelgroep woonwagenbewoners. Door aangepast landelijk beleid worden gemeenten geacht de actuele woonbehoefte van woonwagenbewoners in kaart te brengen. Een inventarisatie van de woonbehoefte in Steenwijkerland is in 2019 door de gemeente, in samenwerking met de woningcorporaties, opgestart.
--	--

Doel	Impuls aan wijken of kernen
Resultaten	- Wijkvernieuwing Steenwijk-West is afgerond in 2025; - De planvorming voor wijkvernieuwing in twee andere kernen en wijken is in 2020 opgesteld.
Prognose	
Toelichting	<u>Wijkvernieuwing Steenwijk-West is afgerond in 2025</u> In 2019 evalueren we de afgelopen periode en kijken we vooruit naar de komende periode tot 2026. Begin 2020 worden 19 energie neutrale huurwoningen en 8 koopwoningen opgeleverd in de Piet Hein- en van Speijkstraat. Op dit moment wordt gewerkt aan de vernieuwing van de Bloemenbuurt waar 77 energieneutrale huurwoningen worden gerealiseerd. <u>Planvorming wijkvernieuwing</u> In 2019 is onderzocht welke twee kernen of wijken als eerste in aanmerking zouden moeten komen voor wijkvernieuwing. Hieruit kwamen de kern Steenwijkerwold en de wijk de Gagels in Steenwijk naar voren. Een B&W voorstel voor het ontwikkelen van een visie en uitvoeringsplan wordt hiervoor voorbereid.

Thema: Kunst en cultuur

Doel	We stimuleren een brede cultuurparticipatie
Resultaten	- Met de bibliotheek, Scala en De Meenthe maken we in prestatiecontracten in 2019 afspraken over het bieden van breed cultuuraanbod en versterking van de cultuurparticipatie; - In 2020 wordt het subsidiebeleid ter versterking van de amateurkunst herzien.
Prognose	
Toelichting	<u>Prestatiecontracten de Meenthe, bibliotheek en Scala</u> - De prestatieafspraken voor de Meenthe zijn klaar voor besluitvorming. De inhoud van de overeenkomst is met stakeholders besproken en gaat per 1/1/2020 in. In de prestatieovereenkomst zijn afspraken opgenomen die de Meenthe gaat uitvoeren. Het stimuleringsbudget van in totaal € 30.000 wordt eveneens ingezet voor de Meenthe. De reguliere- en extra subsidie worden aan deze afspraken gekoppeld. - De prestatieafspraken voor de bibliotheek zijn in concept gereed en wordt besproken met de directie van de bibliotheek. Er wijzigt niets in de hoogte van het subsidiebedrag. De meeste taken van de bibliotheek hebben een wettelijk kader. De prestatieafspraken zijn gericht op uitvoering van dit wettelijke kader en aanvullend beleid dat gericht is op verwezenlijken van de gemeente doelstellingen zoals laaggeletterdheid. - Met Scala zijn de volgende afspraken gemaakt - Afbouw subsidiebedrag vanaf 2022 (van € 275.000 naar € 175.000);

	▪ Subsidiebedrag wordt volledig ingezet voor activiteiten. Er wordt een plan van aanpak opgesteld waarin staat beschreven op welke wijze invulling gegeven zal worden aan de activiteiten zoals deze momenteel door Scala worden verzorgd. <u>Subsidiebeleid ter versterking van de amateurkunst</u> Het subsidiebeleid ter versterking van de amateurkunst wordt herzien in 2020. De activiteiten van de amateurkunst hebben een directe relatie met de activiteiten van Scala. In het plan van aanpak inzet Scala worden deze activiteiten van de amateurkunst meegenomen.
--	---

Doel	Vergroten zichtbaarheid cultuursector en herkenbaarheid gemeente
Resultaten	▪ Instellen Culturele Raad/netwerkvorming in 2019; ▪ Marketing en pr-plan opstellen ter profilering van de cultuursector in 2020; ▪ Vaststellen beleid voor kunst in de openbare ruimte in 2021.
Prognose	
Toelichting	<u>Instellen Culturele Raad/netwerkvorming</u> - De beoogde inzet van de culturele raad zoals vastgelegd in de cultuurvisie krijgt een andere invulling. Tijdens een informatiebijeenkomst heeft het culturele veld aangegeven dat er meer behoefte is aan netwerking dan aan een culturele raad. Deze invulling is meegenomen en wordt als zodanig uitgerold vanaf 2020 en verder. De eveneens aan te stellen cultuurmakelaar is de beoogde aanjager van deze netwerkbijeenkomsten. - De cultuurmakelaar wordt op zijn vroegst dit najaar geworven, verwachting is dat deze makelaar vanaf 2020 inzetbaar zal zijn. Dit jaar is accent gelegd op het opstellen van het gewenste profiel inclusief taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de makelaar. <u>Marketing en pr-plan</u> - Marketing/PR plan volgt in 2020. - Belangrijk onderdeel t.a.v. netwerkvorming en marketing/PR is realisatie van een culturele UITagenda. Vanuit het culturele veld is behoefte om een breed gedragen UITagenda te hebben. De behoeften zijn in 2019 geïnventariseerd en verwerkt tot een aantal mogelijke scenario's. Het veld heeft tijdens een informatiebijeenkomst aangegeven welk scenario de voorkeur geniet en op welke wijze de UITagenda vormgegeven moet worden. De UITagenda wordt voor het eind van 2019 gerealiseerd.

Thema: Sport en bewegen

Doel	Zoveel mogelijk vitale, fitte, participerende inwoners in Steenwijkerland in een omgeving die uitnodigt tot gezond gedrag
Resultaten	▪ Behoud en instandhouding van het huidige niveau van sportaccommodaties; ▪ Behoud en versterking recreatieve en sportieve infrastructuur (fietsen, wandelen en varen); ▪ Ontmoetingsplekken in de openbare ruimte stimuleren jong en oud zich te bewegen; er wordt een pilot uitgevoerd; ▪ Een in 2019 vastgesteld en breed gedragen sport- en beweegbeleid met bijbehorend uitvoeringsprogramma waar we uitvoering aan geven.
Prognose	
Toelichting	We lopen op koers met het sport- en beweegbeleid. Het Wedstrijdplan voor de komende jaren wordt in september in de raad behandeld. Het proces heeft ook al een aantal resultaten opgeleverd, die bijdragen aan de ambities van het Wedstrijdplan. Vier concrete voorbeelden: - Er wordt door Plaatselijk belang Steenwijkerwold gewerkt aan een beweegtuin in Steenwijkerwold; - er is een groep inwoners aan de slag met een plan voor het realiseren van MTB routes in samenwerking met Staatsbosbeheer; - tijdens de Nationale Sportweek vinden in Vollenhove en Steenwijk sportdagen plaats voor leerlingen van het basisonderwijs;

	- met behulp van inzet van lokale partijen hebben we een uitbreiding van deelname aan de brede regeling combinatiefuncties weten te realiseren. Hiermee kunnen we vanaf 2020 nog 1,2 fte extra aan buurtsportcoaches inzetten. In het Steenwijkerlands Sportakkoord maken we afspraken over de precieze inzet.
--	--

Thema: Mobiliteit

Doel	Iedereen mobiel
Resultaten	▪ In 2020 wordt een strategische mobiliteitsvisie vastgesteld, gevolgd door een uitvoeringsplan; ▪ De tevredenheid over de voet- en fietsinfrastructuur (fietspaden t.b.v. elektrische fietsen en voetpaden t.b.v. rollator) neemt toe ten opzichte van 2017; ▪ In 2020 brengen we de knelpunten in kaart voor wat betreft de toegankelijkheid van de openbare ruimte en openbare gebouwen. En komen vervolgens met een plan van aanpak.
Prognose	

Thema: Onderwijs en onderwijshuisvesting

Doel	Kwalitatief goede en duurzame schoolgebouwen
Resultaten	▪ Het integraal huisvestingsplan onderwijs is vertaald in een uitvoeringsplan en fase 1 hiervan (plannen Tuk, Wanneperveen, De Gagels en Eekeringe) is in uitvoering.
Prognose	
Toelichting	<u>Integraal huisvestingsplan onderwijs</u> De ambitie 'goede en duurzame schoolgebouwen' is verwerkt in het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP). Het IHP is in samenwerking met de schoolbesturen tot stand gekomen. Per fase (totaal 4 fasen) in het IHP staan enkele schoolgebouwen voor vernieuwing of renovatie op de planning. Fase 1 (2018-2020) van het IHP is in voorbereiding en uitvoering. Elk jaar komt er een jaarschijf bij, gerelateerd aan de programmabegroting, en wordt de afweging gemaakt of en welke school aan de voorbereiding en uitvoering start.

Projecten/ investeringen Programmabegroting 2019-2022

Stand van zaken Bestedingsplan zoals opgenomen in de Programmabegroting 2019-2022

Stand van zaken projecten/investeringen Programmabegroting 2019-2022				
Omschrijving project/investering	Wordt de planning gehaald?	Wordt project/ investering uitgevoerd volgens het laatst vastgestelde projectplan?	Worden middelen ingezet overeenkomstig het laatst vastgestelde projectplan?	Is de investering/ het project gereed?
Bestedingsplan PPN 2019-2022 (personele claims)				
Uitbreiding personeel ruimtelijke ordening	▲	▲	■	Nee
Medewerker water en riolering	●	●	●	Ja
Aanvullend bestedingsplan:				
Aanjaagbudget voor het programma 'Mijn Steenwijkerland'	●	●	●	Nee
Essentaksterfte	●	●	●	Nee
Hotspots en biodiversiteit, mede n.a.v. motie 'Fleurig Steenwijkerland'	●	●	●	Nee
Pilot openbare verlichting Vollenhove	●	●	●	Nee
Stimuleringsbudget uitvoering Cultuurnota	●	●	●	
Cultuurmakelaar	▲	▲ deels	▲ deels	Nee
Zwembaden Waterwyck en Vollenhove	●	●	●	Nee
Vaktechnisch medewerker wegen en verkeer	●	●	●	Nee
Coördinatie openbaar vervoer	●	●	●	Nee
Herinrichting Kallenkote, fase II	●	●	●	Nee
Onderzoek ontsluitingsweg Blokzijl	●	●	●	Ja
Strategische mobiliteitsvisie	●	●	●	Nee
Vervangenabri's	●	●	●	Nee
Investering fietspaden	■	●	●	Nee
IHP onderwijshuisvesting	■	●	●	Nee
Meerkosten 't PuzzelsTuk' in Tuk	■	●	●	Nee
Multifunctioneel centrum Tuk	■	●	●	Nee

Toelichting op de afwijking van de prognose: Uitbreiding personeel Ruimtelijke Ordening	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De volledige invulling van de vrije vacatureruimte is nog niet afgerond.
Wat zijn de oorzaken?	De arbeidsmarkt heeft een tekort aan goed toegeruste arbeidskrachten in het ruimtelijk domein.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Met de uitbreiding met 2 formatieplaatsen in het taakveld Ruimtelijke Ordening zou voldoende capaciteit zijn gerealiseerd om de werkstromen voor dat taakveld te verwerken, en gelijktijdig afscheid te kunnen nemen van de langdurige structurele inhuur. Doordat de invulling van de vacatures niet of slechts moeizaam lukt, en er bovendien nog andere vacatures zijn ontstaan door vertrekkende medewerkers, blijft er een spanning tussen werkaanbod en beschikbare personele capaciteit voor de verwerking ervan.

Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Doordat voor de te verrichten werkzaamheden moet worden geleend op externe inhuur worden meer kosten gemaakt voor dit taakveld, waarmee de beschikbare salariskosten worden overstegen. De beschikbare financiële middelen (salarisbudget) worden hiertoe ingezet. Doordat er een tijd is aangebroken van sterke ontwikkeling o.a. in het ruimtelijk domein is er een grote aanvoer van werkzaamheden in lijn, projecten, programma's en ontwikkeling van de omgevingsvisie. De huidige omvang van het taakveld Ruimtelijke Ordening is voor het geheel van werkaanvoer onvoldoende op dit moment.
Welke maatregelen stellen we voor ?	Er wordt voortdurend gewerkt aan werving van nieuwe krachten om de vacatures in te vullen. Daarmee dient te worden doorgegaan. Daarnaast wordt de ondercapaciteit zoveel mogelijk weggewerkt met behulp van inhuurcapaciteit. Ook hiermee dient te worden doorgegaan.

Toelichting op de afwijking van de prognose Cultuurmakelaar	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Het budget voor de Cultuurmakelaar (€ 30.000 van gemeente en € 20.000 van Rijk) wordt in 2019 ten dele ingezet voor de makelaar. Een deel van dit budget (€ 30.000) is in 2019 ingezet voor het museumproject. Het voorstel is door het college goedgekeurd.
Wat zijn de oorzaken?	De cultuurmakelaar wordt op zijn vroegst in het najaar 2019 geworven. De verwachting is dat deze makelaar vanaf 2020 inzetbaar zal zijn. In 2019 is het accent gelegd op het opstellen van het gewenste profiel inclusief taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de makelaar
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	N.V.T.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	N.V.T.
Welke maatregelen stellen we voor ?	N.V.T.

Toelichting op de afwijking van de prognose Investerings fietspaden	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	N.V.T.
Wat zijn de oorzaken?	Bij meerdere fietspaden hebben we te maken met onduidelijkheden rond de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Onduidelijk is wanneer de nieuwe regelgeving omtrent stikstofdepositie gereed is. Verwacht wordt dat hierdoor vertraging wordt opgelopen.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Project wordt vertraagd.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	N.V.T.
Welke maatregelen stellen we voor ?	N.V.T.

Toelichting op de afwijking van de prognose: IHP	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Ten aanzien van IHP zal de planning, in overleg met de schoolbesturen, er anders uit zien.
Wat zijn de oorzaken?	Externe factoren, nog niet beschikbare locaties, soms nieuwe inzichten.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	In de tijd is e.e.a. later gereed. Uiteindelijk volledig in overeenstemming met schoolbesturen, omgeving en belanghebbenden.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Dit schuift in de tijd iets door.
Welke maatregelen stellen we voor ?	Traject in overleg met schoolbesturen, omgeving en belanghebbenden voortzetten.

Toelichting op de afwijking van de prognose: Meerkosten 't PuzzelsTuk' in Tuk	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Ten aanzien van school Tuk zal de planning, in overleg met het schoolbestuur, er anders uit zien.
Wat zijn de oorzaken?	Externe factoren, nog niet beschikbare locatie.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	In de tijd is e.e.a. later gereed. Uiteindelijk volledig in overeenstemming met het schoolbestuur.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Dit schuift in de tijd iets door.

Welke maatregelen stellen we voor ?	Traject in overleg met schoolbestuur, omgeving en belanghebbenden voortzetten.
-------------------------------------	--

Toelichting op de afwijking van de prognose: Multifunctioneel centrum Tuk	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Ten aanzien van dorps huis Tuk zal de planning, in overleg met het dorps huis, er anders uit zien.
Wat zijn de oorzaken?	Externe factoren, nog niet beschikbare locatie.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	In de tijd is e.e.a. later gereed. Uiteindelijk volledig in overeenstemming met het dorps huis.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Dit schuift in de tijd iets door.
Welke maatregelen stellen we voor ?	Traject in overleg met dorps huis bestuur, omgeving en belanghebbenden voortzetten.

Nadere wijzigingen

Hieronder zijn financiële mutaties vermeld die niet in de programmabegroting zijn opgenomen en geen gevolg zijn van beleidsmatige keuzes..

Financiële mutatie nr. 1. Stormschade	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	€ 60.000 incidenteel.
Wat zijn de oorzaken?	5 juni 2019 is er tijdens een hevig onweer een windhoos over Steenwijkerland getrokken. Vooral de bomen langs de Ossenzijlerweg hebben het zwaar gehad, er zijn diverse bomen omgewaaid en bij een groot aantal bomen was er sprake van (zware) schade in de kroon van de boom. Ook op andere plekken is er schade aan bomen ontstaan en zijn er opruim- en herstelwerkzaamheden uitgevoerd om de veiligheid te kunnen garanderen en de openbare ruimte weer toegankelijk te maken
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	De openbare ruimte weer toegankelijk en veilig maken.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Een tekort van € 60.000 in begrotingsjaar 2019.
Welke maatregelen stellen we voor?	Bedrag met € 60.000 verhogen
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	

Financiële mutatie nr. 2. Bestrijden eikenprocessierupsen	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	€ 75.000 incidenteel.
Wat zijn de oorzaken?	Dit jaar was er landelijk een explosieve groei van het aantal eikenprocessierupsen, ook in de gemeente Steenwijkerland hebben we te maken gehad met (extreme) toename van het aantal eikenprocessierupsen. Vanwege de overlast die de rupsen met hun brandharen veroorzaken zijn binnen de bebouwde kom en op plaatsen dicht bij bebouwing in het buitengebied de rupsen en hun nesten verwijderd. Doordat de rups in de hele gemeente op grote schaal voorkwam is er sprake van een kostenoverschrijding.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Overlast beperken volksgezondheid en voor dierenwelzijn.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Een tekort van € 75.000 in begrotingsjaar 2019. De structurele gevolgen zullen in beeld worden gebracht bij een nog op te stellen plan van aanpak in het najaar.
Welke maatregelen stellen we voor?	In het najaar zal een Plan van Aanpak worden opgesteld, waarin de structurele gevolgen voor komende jaren in beeld worden gebracht. De structurele lasten zullen vervolgens worden betrokken bij de Perspectiefnota van 2021. Het budget in 2019 verhogen met € 75.000.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	

Financiële mutatie nr. 3 : Aanvaarbeveiliging bruggen Giethoorn	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	€ 100.000

Wat zijn de oorzaken?	Voor een vlotte, veilige doorvaart en behoud van de authentieke bruggen in Giethoorn zijn naast de middelen die reeds beschikbaar zijn gesteld bij de Programmabegroting 2019-2022 aanvullende middelen nodig. In 2019 is een start gemaakt met een inventarisatie van de wensen en mogelijkheden. Er is een proefopstelling gemaakt en een aantal bruggen zijn voorzien van een aanvaarbeveiliging. De kosten per brug vallen hoger uit dan voorzien, mede doordat geen enkele brug gelijk is.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Niet van toepassing.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	In het najaar van 2019 kan de inventarisatie worden afgerond. Voor de start van het vaarseizoen 2020 kunnen de resterende bruggen worden voorzien van de benodigde aanvaarbeveiliging.
Welke maatregelen stellen we voor?	Aanpassen van de begroting.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Niet van toepassing.

Financiële mutatie nr. 4 : Toezicht en handhaving Giethoorn	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	€ 80.000
Wat zijn de oorzaken?	Vanuit Giethoorn Onderneemt en Gieters Belang is aangegeven dat handhaving in Giethoorn wordt gemist. Op haar beurt heeft handhaving aangegeven dat heldere handhavingsregels gemist worden. Inmiddels is een handhavingsprotocol geschreven en een vaarverordening opgesteld.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	n.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er is voor gekozen de vaste controleurs in te zetten voor toezicht en handhaving in Giethoorn. . Het gat wat hierdoor ontstaat bij de reguliere toezicht- en handhavingswerkzaamheden wordt opgevuld door ingehuurd controleurs. Daarnaast wordt er een extra handhavingsjurist ingezet en zijn er extra middelen nodig voor huur en brandstof auto, reis- en verblijfskosten. Na het toeristenseizoen 2019 vindt een evaluatie plaats.
Welke maatregelen stellen we voor?	Bijstellen van het budget Controleurs Openbare ruimte met € 80.000.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Groei toerisme in Giethoorn.

Actualiteiten en kansen/uitdagingen met betrekking tot dit programma

Kansen:

Plan van aanpak realistische groei woningbouw in Steenwijkerland

Het plan van aanpak voor een realistische groei van woningbouw in Steenwijkerland biedt kansen om de behoefte aan woningen, in aantallen en typen, te laten landen daar waar deze nodig zijn. Dit geldt ook voor het investeringsplan sociale huur, dat door de woningcorporaties Wetland Wonen, Woonconcept en Omnia Wonen gezamenlijk is opgesteld. Dit investeringsplan zorgt voor voldoende sociale huurwoningen in de gemeente en ook voor een gemeentelijke dekking van de in Steenwijkerland actief investerende woningcorporaties

Uitdagingen:

Voldoende en geschikte woningbouwlocaties

Voor de korte termijn is het een uitdaging tijdig voldoende beschikbare en geschikte woningbouwlocaties op de juiste plekken bouwrijp te maken om tegemoet te komen aan de woonbehoefte in Steenwijk en enkele andere kernen. Dit betreft vooral ook het investeringsplan sociale huur. Voor de korte en middellange termijn is het een uitdaging toe te werken naar een meer inclusieve samenleving, waarbij ieder individu meetelt en niemand wordt uitgesloten. In de woningprogrammering en de indeling van woonwijken dient zich dit te vertalen in diverse woonwijken met voldoende ruimte voor enerzijds ontmoeting, anderzijds veilig en beschut wonen.

Motie bespeelbaarheid sportvelden

In een eerder stadium is het concept plan van aanpak bespeelbaarheid sportvelden opgesteld. Onderdeel van dit plan van aanpak zijn de vervangingsinvesteringen voor huidige kunstgrasvelden en kunststofbaan en vraagstukken rondom aanleg van nieuwe kunstgrasvelden. Het plan van aanpak is ook vertaald in een aantal claims die tijdens de perspectiefnota 2020 met de gemeenteraad zijn behandeld. De gemeenteraad heeft het college in een motie opgeroepen het concept plan van aanpak bespeelbaarheid sportvelden nog niet vast te stellen en

1. nader te onderzoeken of mede financiering bij Steenwijkerwold en VENO mogelijk is en
2. bij vervanging van kunstgras nieuwe spelregels te maken en te kijken naar een eigen bijdrage en zelfwerkzaamheid van de clubs.

Afhankelijk van de uitkomsten van uitvoering van deze motie kan dit leiden tot wijzigingen in de meerjarenbegroting.

Bestemmen budgetten Sport en beweegbeleid

Doordat het Wedstrijdplan leidde tot een aantal wijzigingen in de meerjarenbegroting kan het sport- en beweegbeleid pas in september, na behandeling van de Perspectiefnota 2020, in de gemeenteraad worden behandeld. Dit kan leiden tot een onder uitputting van beschikbare budgetten voor 2019 omdat de periode van uitvoering korter is dan vooraf ingeschat.

Stikstofdepositie

De onduidelijkheid rondom de stikstofdepositie maakt dat sommige projecten in de openbare ruimte (fietspaden, beschoeiingen, bruggen enz.) mogelijk vertraging oplopen. Dit vanwege de benodigde vergunningen die wachten op de nieuwe regelgeving.

2.6 Financiën en bedrijfsvoering

Financiën en overhead

Prognoses:

● = op koers

■ = specifieke aandacht vereist

▲ = er zijn problemen

X = geen gegevens bekend

Inleiding

Programmabegroting 2019-2022

In het Coalitieakkoord 'Door verbinding naar resultaat' is voor wat betreft de financiën een aantal uitgangspunten meegegeven aan het college:

1. Wij willen een solide financieel beeld voortzetten met een reëel sluitende meerjarenbegroting;
2. De algemene reserve zit nu op voldoende omvang en wij willen dat zo houden als een veilige achtervang;
3. De lokale lasten worden jaarlijks trendmatig aangepast en stijgen niet meer;
4. Financiële ruimte voor prioriteiten moet gevonden worden door herschikking;
5. Voor de uitvoering van de bestuursprogramma's wordt per programma een aanjaagbudget beschikbaar gesteld.

In de programmabegroting zijn bovenstaande uitgangspunten vertaald in doelen en resultaten.

Stand van zaken najaar 2019:

Bovenstaande uitgangspunten zijn nog steeds van toepassing. Echter het financieel beeld is op dit moment niet positief waardoor de verschillende doelstellingen die hieronder staan benoemd onder druk staan. Gelukkig is onze uitgangssituatie positief. We hebben voldoende weerstandsvermogen om 'een stootje op te kunnen vangen'.

Stand van zaken doelen en beoogde resultaten

Thema: Verantwoorde gemeentelijke financiën

Doel	Sluitende meerjarenbegroting
Resultaten	Een materieel en reëel sluitende begroting voor alle jaren is het uitgangspunt. Dat betekent dat de uitgaven en inkomsten structureel en reëel in evenwicht zijn.
Prognose	▲
Toelichting	De programmabegroting 2019-2022 was materieel en reëel sluitend. Bij de laatste Perspectiefnota is dat beeld omgeslagen in een meerjarig tekort. Na verwerking van onder andere de septembercirculaire 2018 is het berekend meerjarig begrotingssaldo vanaf 2019 niet langer positief. Streven is en blijft te komen tot een structureel sluitende meerjarenbegroting 2020-2023. Bij het opstellen van de Programmabegroting 2020-2023 zal op basis van het dan geldende budgettaire beeld een nieuwe doorrekening worden gemaakt van de gelden die wij ontvangen van het Rijk. Dan zal duidelijk worden of aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn om onze financiën op orde te houden.

Doel	Gematigde ontwikkeling lokale lasten
Resultaten	- Onroerend Zaakbelasting (OZB) jaarlijks niet meer dan trendmatig verhogen; - Voor de Afvalstoffenheffing en de Rioolrechten worden wijzigingen in de kosten verhaald door de betreffende tarieven dienovereenkomstig aan te passen (gesloten huishouding). Om grote tariefschommelingen te voorkomen, wordt gebruik gemaakt van de voorziening Reiniging en de voorziening Riolerings.
Prognose	●
Toelichting	In 2019 stijgen de gemiddelde woonlasten met 0,8%. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de kostenstijgingen bij afval die worden doorberekend in de tarieven. Bij de rioolheffingen zien wij juist een daling van het tarief, omdat we het niveau van de egalisatievoorziening riool deels afbouwen en meer in lijn brengen met het maximumniveau dat de raad heeft bepaald. De OZB stijgt met 0,1%. Het gemiddeld percentage van 0,8% ligt lager dan de prijsstijging van 2,1% zoals staat vermeld in de Perspectiefnota 2019-2022 voor het jaar 2019. Ten aanzien van de tarieven voor 2020 en verder zullen de tarieven voor de afvalstoffenheffing verder onder druk komen te staan. Dit komt met name door dalende opbrengsten en stijgende verwerkingskosten bij de recycling van grondstoffen door marktontwikkelingen. Dit zien we onder andere bij de vergoedingen PMD (Plastic Metalen Drankenkartons). De rijksbelasting op afval (afvalstoffenbelasting) zal voor de gemeente Steenwijkerland tot 1 juli 2021 nog niet van toepassing zijn. Er is in december 2018 een overgangsregeling afgesproken van 3 jaar voor die gemeenten die tot en met 2018 nog niet werden aangeslagen. Na deze datum zijn de tonnages restafval – bij ongewijzigd beleid – wel onderhevig aan deze belasting. Rekening houdend met een verdere verhoging van deze belasting kan dit een forse kostenstijging betekenen vanaf 2021. Ten aanzien van de tarieven van riolerings geldt dat gezien de stand van de voorziening riolerings, de renteontwikkelingen en de ontwikkeling van de inkomsten de tarieven vanaf 2020 kunnen dalen. Ten aanzien van de algemene ontwikkeling van de lokale lasten geldt dat de doelstelling om te komen tot een gematigde ontwikkeling van de lokale lasten mogelijk onder druk komt te staan als onderdeel van de maatregelen om de begroting sluitend te krijgen. Dit kan gevolgen hebben voor de verschillende tarieven.

Doel	Voldoende weerstandsvormogen als veilige achtervang
Resultaten	- Op basis van een goede en betrouwbare risicocontrole komen tot een juiste analyse, beoordeling en beheersing van risico's; - Voldoende weerstandscapaciteit (algemene reserve en de ruimte binnen de OZB) om financiële tegenvallers op te kunnen vangen.
Prognose	●
Toelichting	Onze uitgangssituatie is positief als het gaat om de hoogte van de weerstandscapaciteit. Uit de financiële scan die in 2018 in opdracht van de provincie is uitgevoerd kwam dat duidelijk naar voren.

Projecten/ investeringen Programmabegroting 2019-2022

Stand van zaken Bestedingsplan zoals opgenomen in de Programmabegroting 2019-2022

Stand van zaken projecten/investeringen Programmabegroting 2019-2022				
Omschrijving project/investering	Wordt de planning gehaald?	Wordt project/ investering uitgevoerd volgens het laatste vastgestelde projectplan?	Worden middelen ingezet overeenkomstig het laatste vastgestelde projectplan?	Is de investering/ het project gereed?
Aanvullend bestedingsplan:				
Aanbesteding objectgerichte applicaties (nu Vicrea)	■	■	■	nee

Toelichting op de afwijking van de prognose:	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Het was de planning om in het eerste kwartaal van 2019 te starten met dit project. Het project is uiteindelijk in het derde kwartaal van start gegaan.
Wat zijn de oorzaken?	Er is prioriteit gegeven aan andere projecten en werkzaamheden.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Het gestelde doel kan alsnog gerealiseerd worden.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Eventueel moeten budgetten worden doorgeschoven.
Welke maatregelen stellen we voor ?	Het project is alsnog gestart. Aanvullende maatregelen zijn niet noodzakelijk.

Nadere wijzigingen

Hieronder zijn financiële mutaties vermeld die niet in de programmabegroting zijn opgenomen en geen gevolg zijn van beleidsmatige keuzes.

Financiële mutatie nr. 1 : Toeristenbelasting	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De inkomsten voor de toeristenbelasting liggen op basis van de verwachte inkomsten over 2018 hoger dan begroot. Dit heeft doorwerking naar 2019. In totaal vallen de inkomsten € 125.000 hoger uit.
Wat zijn de oorzaken?	We zien de afgelopen jaren een stijging in de inkomsten van de toeristenbelasting. Het aantal objecten wat toeristenbelasting betaalt stijgt ook.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Niet van toepassing.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat op de inkomsten voor de toeristenbelasting een eenmalig voordeel van € 125.000. De begroting voor 2020 is al hoger vastgesteld, waardoor de verwachting is dat een eenmalig voordeel betreft.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting 2019 aan te passen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Er loopt momenteel nog een onderzoek in het kader van de toeristenbelasting.

Financiële mutatie nr. 2 : Hondenbelasting	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De inkomsten voor de hondenbelasting liggen op basis van de werkelijke inkomsten over 2019 € 27.000 lager dan begroot.
Wat zijn de oorzaken?	De werkelijke inkomsten lopen al een aantal jaren achter bij de begroting.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Niet van toepassing.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat op de inkomsten voor de hondenbelasting in 2019 een nadeel van € 27.000.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting 2019 aan te passen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Door met ingang van 2020 weer te beginnen met een actieve hondencontrole zal er meer zicht komen of de inkomsten structureel naar beneden bijgesteld moeten worden.

Financiële mutatie nr. 3 Waardering Onroerende Zaken	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Binnen het budget voor de Waardering van Onroerende Zaken ontstaat een tekort van € 545.000. Dit tekort bestaat uit 3 onderdelen: • Door extra opdrachten voor het afhandelen van bezwaarschriften is extra inhuur noodzakelijk. De meerkosten hiervoor bedragen in 2019 € 95.000; • De inschatting op dit moment is dat het tekort op de inkomsten € 150.000 bedraagt; • De inschatting op dit moment is dat aan kostenvergoeding aan no cure no pay bureaus voor WOZ-bezwaren een bedrag van € 300.000 verschuldigd is.
Wat zijn de oorzaken?	Op advies van de waarderingkamer zijn modelcorrectoren verwijderd en zijn er stevige waarde-verschuivingen opgetreden. Ruim 4000 woningen stegen met meer dan 16% en dat wijkt af van een gemiddelde stijging van 7,2 % voor woningen en 2,6% van overige onroerende zaken tussen de waardepeildatum 1 januari 2017 en 1 januari 2018. Doordat er steeds meer woningen en onroerende zaken verkocht worden zijn de WOZ-waarden beter te onderbouwen. Die ontwikkelingen leiden tot hogere waarden. De forse waardestijgingen hebben tot veel meer bezwaren geleid. Normaliter 400 en nu 1200. Veel burgers schakelen een No Cure No Pay bureau in om bezwaar te maken. Als een bezwaarschrift gegrond is, is de gemeente wettelijk verplicht om een proceskostenvergoeding aan deze bureaus te betalen.

Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Niet van toepassing
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	In 2019 ontstaat een tekort van € 545.000. De gevolgen voor 2020 en verder zijn op dit moment nog niet in te schatten.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting voor 2019 aan te passen en een tekort van € 545.000 te verwerken. Dit betreft een inschatting. De precieze gevolgen zullen op een later moment bekend zijn. Voor de afhandeling van de bezwaren moeten we veel objecten uitvoerig bekijken. Om de bezwaren tijdig en zorgvuldig te kunnen verwerken is extra inhuur ingeschakeld. Dit leidt tot een kwaliteitsverbetering zodat er voor de toekomst weer minder bezwaarschriften binnen komen en dat we dan ook minder kostenvergoedingen aan de No Cure No Pay bedrijven hoeven te betalen. Tevens kunnen we de burgers vooraf informeren over de hoge proceskostenvergoedingen van de No Cure No Pay bedrijven en dat het lijkt alsof het gratis is maar dat de gemeente uiteindelijk daar veel geld aan moet uitgeven.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Met ingang van 2022 wordt de methode van waardering van woningen op een andere manier geënt. Dit geschiedt nu nog op basis van inhoud hetgeen met ingang van 2022 op basis van oppervlakte zal moeten plaatsvinden. Hierop zal in 2021 geanticipeerd moeten worden. De kosten hiervan zijn nog niet bekend.

Financiële mutatie nr. 4 : Algemene uitkering (meicirculaire)

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De omvang van de algemene uitkering is met de publicatie van de meicirculaire gewijzigd
Wat zijn de oorzaken?	Het Rijk informeert de gemeente o.a. in de meicirculaire over de hoogte van de uitkering uit het gemeentefonds. De uitkering stijgt met € 1.346.000. De raad is middels een raadsbrief op 9 juli hierover geïnformeerd.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Door deze positieve bijstelling wordt het begrotingssaldo 2019 positief beïnvloed.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting 2019 wordt aangepast met € 1.346.000.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	De fluctuaties in de algemene uitkering zijn de afgelopen jaren steeds groter geworden. Ook voor 2019 zijn er onzekerheden over: Onderbestedingen bij het Rijk Lagere uitkering Spuk regeling (specifieke uitkering stimulering sport) vanwege landelijk te hogere declaratie in 2019 Negatieve ontwikkelingen door bereiken BTW uitkeringsplafond.

Financiële mutatie nr. 5 : Algemene uitkering (septembercirculaire)

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De omvang van de algemene uitkering is met de publicatie van de septembercirculaire bijgesteld. Het financiële effect van de septembercirculaire bedraagt € 500.000 negatief. Als taakmutatie wordt een korting op het sociaal domein van € 44.000 doorgevoerd en extra middelen voor GGZ van € 36.000 toegevoegd. Per saldo bedraagt het nadeel € 492.000.
Wat zijn de oorzaken?	Het Rijk informeert de gemeente o.a. in de septembercirculaire over de hoogte van de uitkering uit het gemeentefonds. De uitkering daalt met € 492.000 ten opzichte van de meicirculaire. De oorzaak is gelegen in de verwachte onderbesteding bij het Rijk.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Door deze bijstelling wordt het begrotingssaldo 2019 negatief beïnvloed.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting 2019 wordt aangepast met € 492.000.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	De fluctuaties in de algemene uitkering zijn de afgelopen jaren steeds groter geworden. Ook voor 2019 zijn er onzekerheden over:

Financiële mutatie nr. 6 : Spuk-uitkering

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Op 25 september zijn gemeenten geïnformeerd over de voorlopige uitkering van de per 2019 ingevoerde Spuk-uitkering. (zie mutatie 4) Niet alle BTW die wij normaliter terug kunnen krijgen wordt ook daadwerkelijk uitgekeerd. Het voorlopige nadeel is becijferd op € 67.000.
Wat zijn de oorzaken?	Door landelijk te hoge declaraties van gemeenten ten opzichte van een landelijk beschikbaar plafond worden niet alle middelen uitgekeerd.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen

Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Door deze voorlopige indicatie wordt het begrotingssaldo 2019 negatief beïnvloed.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting 2019 wordt aangepast met € 67.000.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Onzekerheid bestaat er over de toekomstige ontwikkelingen van de Spuk-regeling.

Financiële mutatie nr. 7 : Dividenden ROVA en Vitens

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De dividenduitkeringen van de ROVA en Vitens in 2019 (over het jaarresultaat 2018) zijn € 48.475 lager dan begroot. Hiervan is € 17.600 van de ROVA structureel van aard.
Wat zijn de oorzaken?	Door een lager exploitatieresultaat 2018 wordt een lager dividendbedrag aan de gemeenten uitgekeerd.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Door deze negatieve bijstelling wordt het begrotingssaldo 2019 negatief beïnvloed.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting 2019 wordt nadelig aangepast met € 48.475. De verlaging van het dividend ROVA (€ 17.600) met ingang van 2020 is al in de primitieve begroting 2020-2024 verwerkt.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen

Financiële mutatie nr. 8 Bedrijfsvoering / Overhead 2019

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In 2019 ontstaat er een overschot op de loonbudgetten van € 363.000. De lasten van het programma Duurzaam Be-leefbaar Toerisme van € 180.000 worden vanwege de te verwachten subsidie ten laste van de uitvoeringsbudgetten gebracht. Daarnaast zijn de kosten van ICT en kapitaallasten € 212.000 lager dan begroot.. Overige kleinere afwijkingen omvatten € 5.000 nadelig. Totaal bedraagt de afwijking € 750.000 positief.
Wat zijn de oorzaken?	Door vertrek, pensioen en niet gelijktijdige invulling van vacatures blijven er in 2019 middelen over. Vanwege de organisatieaanpassing zijn een aantal vacatures in het management niet per direct weer ingevuld. De personeelskosten voor de uitvoering van het programma "Duurzaam Be-leefbaar Toerisme" worden ten laste van de uitvoeringsbudgetten gebracht.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	n.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	In 2019 blijft voorlopig een bedrag van € 750.000 over op de overhead.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting 2019 met positief € 750.000 bijstellen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	De krapte op de kapitaalmarkt is in het eerste kwartaal 2019 met 8% toegenomen.

Financiële mutatie nr. 9 Onvoorziene baten en lasten

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In de jaarrekening 2016 is via de SISA bijlage (Single Information Single Audit opgave gedaan van een terug te betalen (niet volledig bestede) subsidie. Jaarlijks worden niet inbare (belasting) debiteuren oninbaar verklaard. Per saldo ontstaat er een eenmalig voordeel van € 125.000.
Wat zijn de oorzaken?	Een terug te betalen subsidie aan het Rijk is vanaf 2016 niet teruggevorderd en valt vrij ten gunste van het resultaat 2019. De oninbaar verklaarde (belastingen) debiteuren worden in 2019 verwerkt.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Het financiële voordeel van € 125.000 beïnvloed de begrotingspositie 2019 positief.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting 2019 aanpassen met 125.000.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie nr. 10 : Diversen

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Diversen kleine budgetaanpassingen door actualisatie van afschrijvingslasten
Wat zijn de oorzaken?	Herrekening van de afschrijvingslasten 2019, dotatie aan de voorziening maatschappelijk vastgoed, erfpacht.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Het begrotingssaldo wordt eenmalig negatief beïnvloed met € 8.709
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting 2019 bijstellen met € 8.709
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Risico lagere uitkering Spuk regeling door landelijk te hoge declaratie in relatie tot het beschikbare budget.

Financiële mutatie nr. 11 Verzekeringen

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Hogere premies voor onder andere de brand- en stormverzekering (€ 28.748) , WA-verzekering (€ 846) en fraudeverzekering (€ 46) en vervallen premie verkiezingen (€ 486).
Wat zijn de oorzaken?	Onder andere hogere verzekeringspremies en toename verzekeringswaarde van de panden.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Een structureel financieel nadeel van € 29.154 voor de begroting 2019 -2023
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting 2019 aan te passen met bovengenoemd bedrag. Budgetwijziging meenemen in de primitieve begroting 2020-2023.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Een aanbesteding van de polis voor de brand- en stormverzekering is onlangs weer opgestart.. Verwacht wordt dat de verschuldigde premie nog verder zal stijgen.

Financiële mutatie nr. 12 Investerings ICT

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Er is een overschot op het krediet van tablets van € 24.000 en een tekort op het krediet van werkplekken van € 35.000. Daarnaast zal de afschrijvingstermijn voor de werkplekken moeten worden aangepast van 6 jaar naar 3 jaar en de afschrijvingstermijn van tablets van 3 jaar naar 4 jaar.
Wat zijn de oorzaken?	Binnen het krediet voor werkplekken ontstaat een tekort op het krediet van € 35.000 en binnen het krediet voor tablets ontstaat een overschot van € 24.000. Het overschot wordt veroorzaakt doordat er destijds bij de aanschaf van uit werd gegaan dat er een aanzienlijke toename in het gebruik van tablets zou optreden. Deze toename is uitgebleven en de verwachting is dat dit zo zal blijven. Het tekort op werkplekken is ontstaan omdat er vanwege de beveiliging wordt gewerkt met een nieuw type mobiele werkplek. Voordeel van deze werkplek is dat (vertrouwelijke) gegevens niet decentraal beschikbaar zijn. Dus bij verlies of diefstal komt er geen informatie beschikbaar. Deze werkplekken worden ingezet bij consultants die op locatie (buiten het gemeentehuis) werken. Deze werkplek kost echter het drievoudige van een vast werkplek. Daarnaast zal de afschrijvingstermijn voor werkplekken moeten worden aangepast van 6 jaar naar 3 jaar omdat de ondersteuning van de leverancier na drie jaar eindigt. Hierdoor kan de veiligheid van deze stations niet meer worden gegarandeerd. Waarmee wij dan niet voldoen aan de eisen in de Baseline Informatiebeveiliging Overheid. De afschrijvingstermijn van tablets worden aangepast van 3 jaar naar 4 jaar omdat deze apparaten in de praktijk langer mee gaan dan de gestelde 3 jaar.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Niet van toepassing.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een tekort op het krediet voor werkplekken van € 35.000 en een overschot op het krediet voor tablets van € 24.000. Door het aanpassen van de afschrijvingstermijnen bij werkplekken van 6 jaar naar 3 jaar en bij tablets van 3 jaar naar 4 jaar ontstaat een financiële verschuiving.
Welke maatregelen stellen we voor?	De afschrijvingstermijn van werkplekken aanpassen van 6 jaar naar 3 jaar en van tablets van 3 jaar naar 4 jaar. Het krediet voor werkplekken te verhogen met € 35.000 en het krediet voor tablets te verlagen met € 24.000. De hieruit voortvloeiende kapitaallasten / exploitatielasten opvangen binnen het taakveld overhead.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Bij het opstellen van de vervangingsinvesteringen voor ICT voor de begroting 2020-2023 is met de nieuwe vervangingsinvesteringen rekening gehouden.

Actualiteiten en kansen/uitdagingen met betrekking tot dit programma

Extra middelen Jeugdzorg via het gemeentefonds?

Het Rijk heeft slechts incidenteel extra middelen beschikbaar gesteld via de algemene uitkering van het gemeentefonds voor de Jeugdzorg, terwijl onze uitgaven wel structureel zijn toegenomen. Mogelijk dat er in het voorjaar van 2020 structureel geld beschikbaar komt, maar zeker is dat niet. Tot die tijd is het een uitdaging om desondanks een sluitende meerjarenbegroting 2020-2023 in te dienen.

Herijking verdeling gemeentefonds

Het Rijk en gemeenten hebben in mei 2018 afgesproken om de verdeling van de middelen in het sociaal domein en de verdeling van de andere middelen in het gemeentefonds vanaf 2021 integraal te herzien. Gemeenten hebben in het sociaal en het fysiek domein meer taken gekregen en ook maatschappelijke ontwikkelingen zijn door gegaan. De financiële verhouding moet bij deze ontwikkelingen aansluiten. In de verdeelmodellen van het sociaal domein zitten discrepanties die ervoor zorgen dat sommige gemeenten minder geld van het Rijk ontvangen voor het sociaal domein dan zij op basis van hun kostenstructuur nodig hebben. De herziening van de verdeelmodellen sociaal domein is erop gericht om de financiële problemen van deze gemeenten als gevolg van een verkeerde verdeling op te lossen. Een positief herverdeeleffect voor de ene gemeente leidt echter altijd tot een negatief herverdeeleffect bij een andere gemeente. De herziening van de verdeelmodellen sociaal domein kan dus voor onze gemeente tot een financieel nadeel leiden.

Gemeenten worden uiterlijk in de meicirculaire 2020 over de uitkomsten geïnformeerd.

De wijziging van het woonplaatsbeginsel zal ook financiële effecten hebben. Het budget voor voogdij en 18+ kan na wijziging van het woonplaatsbeginsel objectief verdeeld gaan worden, en hoeft niet

meer op basis van historisch zorggebruik verdeeld te worden. Dit loopt mee in de evaluatie van de verdeelmodellen welke momenteel plaatsvindt en in 2021 tot aangepaste verdeelmodellen zal leiden.

BTW en Sport

De Specifieke Uitkering Stimulering Sport (SPUK) dient ter vervanging van het recht op btw-afrek. Om de financiële gevolgen van de vermindering van de sportvrijstelling te beperken heeft de gemeente Steenwijkerland in 2019 een SPUK-aanvraag voor €377.000 voor de bestedingen i.v.m. activiteiten in het kader van sport ingediend. De exploitatiekosten van de stichting Sportservice Steenwijkerland en stichting Zwembad 't Tolhekke zijn in deze SPUK-aanvraag meegenomen.

De aanvraagtermijn voor de SPUK voor gemeenten is op 1 juni jl. gesloten. Daarbij is in totaal voor 228 miljoen euro aangevraagd. Dat is fors meer dan de beschikbare 152 miljoen euro. Alle gemeenten die een aanvraag hebben ingediend krijgen een uitkering, maar de uitkering zal lager zijn dan de aanvraag wanneer het plafond is overschreden. De aanvragen van alle gemeenten worden dan naar rato gekort.

BTW compensatiefonds

Met ingang van 1 januari 2015 bevat het BTW-compensatiefonds een uitgavenplafond. Als het uitgavenplafond wordt overschreden volgt een navenante verrekening van het tekort met het Gemeentefonds. Als de som aan btw-declaraties van de gemeenten en provincies lager uitvalt dan het uitgavenplafond wordt die budgettaire ruimte overgeheveld naar het Gemeentefonds. Feitelijk is het BTW-compensatiefonds door de werking van het uitgavenplafond veranderd van een open systeem, naar een gesloten systeem waarin de gemeenten een groter gebruik van het BTW-compensatiefonds zelf financieren.

Het overschot in het BTW-compensatiefonds daalt steeds verder. Het is niet uitgesloten dat de gezamenlijke declaraties van gemeenten op het BCF meer zal zijn dan het plafond hetgeen een uitname uit het gemeentefonds tot gevolg zal hebben.

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 1 januari 2016 geldt voor de gemeente een vennootschapsbelastingplicht. Een inventarisatie is gemaakt van de activiteiten die hieronder vallen. De activiteiten van de gemeente zullen continu gemonitord moeten worden op de fiscale consequenties om fouten te voorkomen, de juiste beslissingen te nemen en alleen terecht deze belasting te betalen. Het is daarom zaak feiten en omstandigheden op de juiste wijze te presenteren en alert te zijn op (wijzigingen in) bijvoorbeeld het gemeentelijk vastgoedbeleid. Dit geldt tevens voor activiteiten, zoals detachering van personeel, werkzaamheden voor derden en samenwerkingsovereenkomsten.

De invoering vergt een flinke investering voor de gemeente door de extra (structurele) werkzaamheden, benodigde inhuur van externe adviseurs en opleidingen van personeel.

De aangiften over 2016 en 2017 zijn ingediend en er is uitstel aangevraagd voor de aangifte over 2018. Inmiddels is een voorlopige aanslag over de jaren 2016 t/m 2019 ontvangen en betaald. De verwachting op dit moment is dat het fiscale resultaat over deze jaren nihil zal zijn, maar om een te betalen belastingrente van 8% te voorkomen is besloten toch een voorlopige aangifte in te dienen en te betalen. Mocht het fiscale resultaat nihil zijn zoals verwacht, dan zullen de betaalde bedragen weer terug worden ontvangen.

Op dit moment bestaat veel onduidelijkheid over de manier waarop gemeenten hun winst dienen te berekenen, deze onduidelijkheid zal waarschijnlijk nog enige jaren aanhouden. Het kan er ook toe leiden dat de belastingdienst het moment van opleggen van een definitieve aanslag zoveel mogelijk naar achter zal verplaatsen. Het gevolg van de onzekerheid is dat het mogelijk tot eind 2021 kan duren voordat een definitieve aanslag over 2016 wordt opgelegd. De gemeente zal bij het opstellen van de begroting de hoogte van de te betalen belasting voorzichtig inschatten. Het valt niet uit te sluiten dat de ingeschatte bedragen afwijken van de uiteindelijk te betalen belasting.

De belastingdienst geeft de mogelijkheid aan gemeenten om een vaststellingsovereenkomst (VSO) te sluiten over de waarde van de grondvoorraad voor de openingsbalans en de daarmee samenhangende toerekenbare rente. Begin 2019 is er een verzoek tot vooroverleg ingediend bij de belastingdienst om te komen tot een VSO. De eerste indruk is dat dit voordeliger is voor de gemeente Steenwijkerland, de berekening is eenvoudiger en het geeft zekerheid. Najaar 2019 wordt een 1^e overleg met de Belastingdienst gepland. Ook in het traject om te komen tot een VSO laat de gemeente zich begeleiden door een extern bureau

Rioolheffing

De afgelopen jaren bent u meermaals geïnformeerd over een procedure van een woningstichting tegen de rioolheffing 2013, 2014 en 2015. De opbrengstraming van de rioolheffing mag niet hoger zijn dan de kosten. Om dit aan te tonen is door de gemeente een uitgebreid overzicht van de kosten en de baten verstrekt. In cassatie bij de Hoge Raad werd namens de woningstichting aangevoerd dat de gemeente kosten van baggeren en onderhoud van oevers heeft meegenomen in het overzicht, terwijl deze kosten niet via de rioolheffing verhaald mogen worden. Daarnaast zou ook ten onrechte BTW zijn meegenomen bij de kosten. De gemeenteraad zou afgezien hebben van het toerekenen van BTW aan de rioolheffing. Wanneer de bestreden kostencomponenten geschrapt zouden worden uit het overzicht, zouden de baten beduidend hoger zijn dan de lasten. De gemeentelijke verordeningen op de rioolheffing zouden dan onverbindend zijn, evenals de opgelegde aanslagen. Op 21 juni 2019 heeft de Hoge Raad uitspraak gedaan op de cassatieberoepen. De beroepen zijn op alle punten ongegrond verklaard. De gemeente heeft geen kosten meegenomen die niet via de rioolheffing verhaald mogen worden. De verordeningen en de opgelegde aanslagen rioolheffing blijven daarom in stand. Daarmee is dit niet langer een risico voor onze financiële positie. Overigens is ook tegen de aanslagen 2016 tot en met 2019 bezwaar gemaakt door de woningstichting. Deze zaken lopen nog.

In de andere beroepszaak waarover u de afgelopen jaren bent geïnformeerd is nog geen uitspraak gedaan. Dit is een procedure met betrekking tot de rioolheffing 2013 inzake een verzamelgebouw, een loods met verschillende opslagunits die verhuurd worden aan derden. De rioolheffing is per unit in rekening gebracht. Namens de eigenaar van de loods is onder meer een beroep gedaan op het gelijkheidsbeginsel. Campings worden voor de aanslagoplegging (net als in de Wet WOZ) als één geheel aangemerkt. Niet alle huurkavels krijgen een afzonderlijke aanslag, de eigenaar/exploitant van de camping betaalt voor het geheel. De eigenaar van de loods wil dit ook, dus één aanslag voor het gehele pand en geen aanslagen per afzonderlijke unit. De zaak is al bij de Hoge Raad geweest, die het beroep op het gelijkheidsbeginsel ongegrond heeft verklaard en de zaak ter verdere afhandeling heeft terugverwezen naar het Hof Den Bosch. Dit hof heeft de gemeente bij uitspraak van 15 november 2018 in het gelijk gesteld. Hiertegen is (opnieuw) beroep in cassatie bij de Hoge Raad ingesteld. De uitkomst van deze procedure is inmiddels binnen. De rechtszaak is in het voordeel van de gemeente Steenwijkerland afgelopen. Het is daarmee niet langer een financieel risico.

3. Budgetaanpassingen najaarsnota 2019

3.1 Budgetafwijkingen najaarsnota 2019

Programma	Investering	Exploitatie			
		2019	2020	2021	2022
Inwoner op 1					
Leges reisdocumenten		0	-71.000	-40.000	-67.000
Loonkosten Bestuur		-35.600	-57.471	-57.471	-57.471
Duurzaam					
Werk aan de Winkel					
Toeristische netwerken		-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Verkoop onroerende zaken		875.000			
Samenredzaam					
Leerlingenvervoer		-100.000			
Onderwijsachterstandenbeleid		500.000			
Onderwijsachterstandenbeleid		-500.000			
Sociaal domein		-600.000			
Reserve sociaal domein		600.000			
Veilig thuis		0	-100.000		
Veilig thuis tlv Reserve sociaal domein		0	100.000		
WWB / loonkostensubsidie		-810.000			
Mijn Steenwijkerland					
Stormschade		-60.000			
Eikenprocessierups		-75.000			
Aanvaarbeveiliging bruggen giethoorn		-100.000			
Toezicht en handhaving Giethoorn		-80.000			
Financiën en bedrijfsvoering					
Toeristenbelasting		125.000			
Hondenbelasting		-27.000			
WOZ		-395.000			
OZB opbrengst		-150.000			
Algemene uitkering (meicirculaire)		1.346.000	620.000	247.000	-831.000
Algemene uitkering (septembercirculaire)		-492.000			
Spuk-regeling		-67.000			
Dividend ROVA en Vitens		-48.475	-17.600	-17.600	-17.600
Overhead		750.000			
Onvoorziene baten en lasten		125.000			
Diversen		-8.709	0	0	0
Verzekeringen		-29.154	-29.154	-29.154	-29.154
Totaal	0	728.062	429.775	87.775	-1.017.225

De financiële effecten voortvloeiende uit deze najaarsnota voor de jaren 2020-2023 zijn al verwerkt in de programma-begroting 2020- 2023.

3.2 Financieel beeld 2019 na verwerking najaarsnota

Het saldo van de begrotingsruimte komt tot uitdrukking in de programmabegroting 2019-2022. Dit is het startsaldo van de jaarschijf 2019 opgenomen in de nota van aanbidding.

Onderstaande tabel geeft de huidige begrotingspositie weer.

Financieel beeld 2019:

	x € 1.000
Omschrijving	2019
Saldo Meerjarenbegroting	115
Amendement Toeristenbelasting	-55
PPN	-1.753
Begrotingssaldo na PPN 2019	-1.693
Najaarsnota 2019	728
Begrotingssaldo na NJN	-965

4. Te nemen besluiten:

- De najaarsnota 2019 vast te stellen en de begroting 2019 overeenkomstig aan te passen.
- Een krediet van € 35.000 beschikbaar stellen voor werkplekken en een krediet van € 24.000 intrekken voor aanschaf van tablets en de meerkosten opvangen binnen het taakveld overhead.